

ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΣΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ «ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ» ΑΝΑ ΤΑΞΗ

1. Εισαγωγή

Οι τρόποι με τους οποίους παράγεται και διανέμεται η γνώση κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αλλάξει ριζικά. Οι σημερινές κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και πολιτισμικές πραγματικότητες που βιώνουν οι κοινωνίες δυτικού τύπου απαιτούν όλο και περισσότερο ανθρώπους που διαθέτουν αναπτυγμένες ικανότητες λειτουργικού και κριτικού γραμματισμού. Παράλληλα, η τεχνολογική στροφή των τελευταίων δεκαετιών στον τομέα της επικοινωνίας (π.χ. ο ρόλος των τηλεοπτικών μέσων ενημέρωσης και γενικότερα των Νέων Τεχνολογιών) και οι συχνές αλλαγές των κοινωνικών και πολιτισμικών δεδομένων απαιτούν από τον σύγχρονο άνθρωπο αφενός ευελιξία στην αντιμετώπιση της επαγγελματικής, οικογενειακής και γενικότερα κοινωνικής ζωής και αφετέρου κριτική ικανότητα ανάγνωσης των ραγδαίων αυτών μεταβολών.

Στο παραπάνω πλαίσιο, το σύγχρονο άτομο πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευελιξία στην αντιμετώπιση των καταστάσεων και διαχειριστική ικανότητα, ενώ επιπλέον πρέπει να διαθέτει επικοινωνιακές και κριτικές αρετές. Για όλους αυτούς τους λόγους, η πρώτη και βασικότερη ικανότητα που οφείλει να αποκτήσει είναι η επικοινωνιακή-γλωσσική επάρκεια, για να λειτουργεί αποτελεσματικά ως μελλοντικός πολίτης σε όλα τα επίπεδα της καθημερινότητας (στον επαγγελματικό χώρο, στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο, στον χώρο του πολιτισμού κ.λπ.) προς όφελος δικό του και της κοινωνίας. Εξάλλου, το γεγονός ότι τα άτομα αλληλεπιδρούν πλέον με ποικίλους σημειωτικούς τρόπους (γλώσσα, εικόνα, ήχος) έχει ως συνέπεια τη σταδιακή μετάβαση από την κυριαρχία του έντυπου λόγου στην αυξανόμενη χρήση ψηφιακού και πολυτροπικού λόγου. Υπό αυτό το πρίσμα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι νέοι γραμματισμοί σε τεχνικό, λειτουργικό, αλλά και αναστοχαστικό επίπεδο, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι θα υποτιμηθεί ο γραπτός λόγος, με την κλασική έντυπη μορφή του.

Τα Προγράμματα Σπουδών ως εργαλεία σχεδιασμού της γλωσσικής διδασκαλίας γνώρισαν μεγάλες αλλαγές κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Έτσι, από τα μέσα του 20ού αιώνα, κυριάρχησαν τα Π.Σ. που εμπνέονταν από τη δομιστική προσέγγιση της γλωσσικής διδασκαλίας και τη δομική γλωσσολογία και στα οποία η μάθηση στηριζόταν στη συνεχή εξάσκηση βάσει των αρχών του συμπεριφορισμού. Αργότερα, εμφανίστηκαν τα Π.Σ. που εμπνέονταν από την επικοινωνιακή προσέγγιση της γλωσσικής διδασκαλίας, αντλώντας από θεωρίες που αφορούσαν την κοινωνική χρήση της γλώσσας (όπως εθνογλωσσολογία, κοινωνιογλωσσολογία, πραγματολογία). Τέλος, ορισμένα νεότερα Π.Σ. επιχειρούν να προσφέρουν διαφοροποιημένους τρόπους κριτικής προσέγγισης των γνώσεων, ενώ ο μαθητής θεωρείται ότι είναι ο ίδιος παραγωγός γνώσεων σε κατάλληλα σχεδιασμένα μαθησιακά περιβάλλοντα. Τα Π.Σ. αυτού του είδους έχουν ονομαστεί Π.Σ. της αναστοχαστικότητας και ανήκουν στις πρόσφατες γλωσσοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις που αξιοποιήθηκαν για τη σύνταξη του ανά χείρας Προγράμματος Σπουδών.

Το παρόν Π.Σ. αποτελεί συνέχεια του Π.Σ. για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής στο Γυμνάσιο (συμπληρωματικό Π.Σ. Γυμνασίου του 2011), καθώς και του Π.Σ. για την Α΄ τάξη του Λυκείου (ισχύον Π.Σ. του 2012), με το οποίο σχετίζεται στενά ως προς τους στόχους και τη μεθοδολογία. Τα Π.Σ. αυτά, που εκκινούν από διάφορες γλωσσοδιδασκτικές παραδόσεις, είναι Π.Σ. ανοιχτού τύπου, έχουν κειμενοκεντρικό και κοινωνιοκεντρικό χαρακτήρα και δίνουν έμφαση στην επικοινωνιακή-λειτουργική προσέγγιση του λόγου, ενώ ταυτόχρονα ενσωματώνουν σύγχρονες προσεγγίσεις όπως ο κριτικός γραμματισμός και οι πολυγραμματισμοί (ψηφιακά κείμενα, πολυτροπικά κείμενα κ.ά.). Επίσης, συγγενές με τα παραπάνω Π.Σ. είναι και το αντίστοιχο της Κύπρου (2010), που στηρίζεται κυρίως στις αρχές του κριτικού γραμματισμού και του οποίου βασική επιδίωξη είναι ο αναστοχασμός πάνω στις πρακτικές παραγωγής και επεξεργασίας κειμένων (πρακτικές γραμματισμού), έτσι ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να καθίστανται συμμετέχοντες στη μαθησιακή διαδικασία και να ενισχύουν την ικανότητά τους να προσεγγίζουν κριτικά τον λόγο.

Αν εξετάσουμε τα Π.Σ. χωρών με παράδοση στην εκπόνηση καινοτόμων Προγραμμάτων Σπουδών (π.χ. Αυστραλία, Φιλανδία, Καναδάς), διαπιστώνουμε, όπως στην περίπτωση των πρόσφατων ελληνικών Π.Σ., μία μίξη γλωσσοδιδασκτικών λόγων που αντλούν από επικοινωνιακές και κειμενοκεντρικές παραδόσεις, από την παράδοση της κριτικής παιδαγωγικής και το ρεύμα του κριτικού γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης, καθώς και από την αναγνώριση της πολυτροπικής έκφρασης του νοήματος. Έτσι, το εθνικό Π.Σ. της Φιλανδίας για τη

λυκειακή βαθμίδα είναι ένα ανοιχτό Π.Σ., που διαμορφώνεται ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες, ενώ δεν υπάρχει ένα μοναδικό εγχειρίδιο για κάθε τάξη, αλλά οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν όποια υλικά ανταποκρίνονται στις διδακτικές ανάγκες. Το ίδιο Π.Σ. εστιάζει στο κείμενο και τους κειμενογλωσσικούς παράγοντες (επικοινωνιακή-λειτουργική προσέγγιση), στην πολυτροπική θεώρηση της επικοινωνίας, καθώς και στις δεξιότητες που συνδέονται με τους νέους γραμματισμούς και τις ΤΠΕ. Συγχρόνως, αντλεί στοιχεία από τον κριτικό γραμματισμό και δίνει στον μαθητή το ρόλο του κριτικού αναγνώστη και του δημιουργού-συγγραφέα. Ανοιχτού τύπου είναι και το γενικό Π.Σ. της Αυστραλίας, καθώς δεν προτείνει επιμέρους διδακτικές πρακτικές και δεν προβλέπει κοινά εγχειρίδια. Η κυρίαρχη προσέγγιση αυτού του ΠΣ είναι οι πολυγραμματισμοί, όπου η γλώσσα μελετάται ως μέρος της σημειωτικής πραγματικότητας, μαζί με τους άλλους σημειωτικούς τρόπους (π.χ. την εικόνα). Άλλες προσεγγίσεις που επίσης ενσωματώνονται σε αυτό είναι η κριτική και η κειμενοκεντρική προσέγγιση, με έμφαση στον κοινωνικό σκοπό του κειμένου και το συγκεκριμένο, ενώ οι νέες τεχνολογίες αναδεικνύονται ως σημαντικά περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού, στο πλαίσιο πάντα των πολυγραμματισμών. Τέλος, στον Καναδά τα συναφή Π.Σ. των επαρχιών της χώρας (δεν υπάρχει κεντρικό Π.Σ.) εμφανίζουν επίσης μια σύγκλιση γλωσσοδιδακτικών λόγων. Έτσι, το Π.Σ. της Βρετανικής Κολομβίας, π.χ., είναι κειμενοκεντρικό με λειτουργικό προσανατολισμό (επικοινωνιακή-λειτουργική προσέγγιση). Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται στο ΠΣ και στόχοι που αφορούν τα πολυτροπικά κείμενα και τους πολυγραμματισμούς (οπτικά και πολυμεσικά κείμενα, ιστοσελίδες κ.ά.).

Η εφαρμογή του παραπάνω πλαισίου γλωσσοδιδακτικών αρχών έχει σημαντικές συνέπειες σε γλωσσοπαιδαγωγικό επίπεδο. Γενικά, το παρόν Π.Σ. υλοποιεί μαθητοκεντρικές, ομαδοσυνεργατικές, κοινωνικο-εποικοδομιστικές και αναστοχαστικές αντιλήψεις για τη διδασκαλία. Σε πρακτικό επίπεδο, τα ισχύοντα διδακτικά εγχειρίδια, αν και πρωτοποριακά για τα δεδομένα της δεκαετίας του 1990, έχουν ξεπεραστεί από τις σύγχρονες εξελίξεις, ενώ και ο ανοιχτός χαρακτήρας του Π.Σ., που αντιτίθεται στη λογική του μοναδικού βιβλίου, ευνοεί την αξιοποίηση μιας διαφοροποιημένης διδακτικής ύλης, ανάλογα με τις ανάγκες. Στο ίδιο πλαίσιο, κρίνεται απαραίτητη η αλλαγή του ισχύοντος συστήματος αξιολόγησης στο Λύκειο. Τέλος, στο παρόν Πρόγραμμα Σπουδών επιχειρείται μια αλλαγή των ισχυουσών διδακτικών πρακτικών και δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση όλων των μέσων πρακτικής γραμματισμού, παλιότερων και σύγχρονων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών δεν αποτελούν απλά περιβάλλοντα μάθησης αλλά και μέσα πρακτικής γραμματισμού. Άλλωστε, με την εκτεταμένη χρήση τους σήμερα δημιουργούνται νέα δεδομένα, με βάση τα οποία πρέπει να επανεξετασθεί ο κύκλος παραγωγής λόγου, τόσο αναφορικά με τη συλλογή δεδομένων όσο και ως προς την επεξεργασία και τη σύνθεσή τους.

2. Περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών

2.1. Σκοπός

Σκοπός της διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας στο παρόν Π.Σ. είναι γενικότερα η ενδυνάμωση του *γλωσσικού γραμματισμού* που έχει αποκτηθεί τα προηγούμενα χρόνια σε μια κατεύθυνση περισσότερο *κοινωνιοκεντρική* και λιγότερο *γλωσσοκεντρική*. Σκοπός, δηλαδή, του μαθήματος είναι καταρχήν η απόκτηση γλωσσικής επάρκειας και δεξιοτήτων γραμματισμού τέτοιων που να καθιστούν τους μαθητές και τις μαθήτριες ικανούς και ικανές να κινούνται με άνεση στο σχολικό τους περιβάλλον (σχολικός λόγος). Παράλληλα όμως, η ευρύτερη επιδίωξη του μαθήματος είναι τελικά να διαμορφώσει πολίτες που θα είναι ικανοί να ανταποκρίνονται επαρκώς και με κριτικά αντανακλαστικά στις κοινωνικές συνθήκες και απαιτήσεις του σήμερα και που θα έχουν προϋδαστεί/ προετοιμαστεί επαρκώς για το γεγονός ότι οι αυτές οι συνθήκες βρίσκονται σε συνεχή αναδιαμόρφωση.

2.2. Στόχοι

Μέσα από τη διδασκαλία κάθε μαθήματος επιδιώκεται να αποκτηθούν από τους/τις μαθητές/-τριες πρωτίστως γνώσεις και δεξιότητες που πηγάζουν από το ίδιο το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος, με την αναπλαισίωση της γνώσης σε συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί από τη δυναμική της διδασκαλίας. Παράλληλα, όμως, χρειάζεται να καλλιεργούνται και αξίες, συμπεριφορές, θέσεις και στάσεις που έχουν σχέση με τα ισχύοντα κοινωνικά δεδομένα. Ιδιαίτερα, μέσω των γλωσσικών μαθημάτων πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να καλλιεργηθεί ο τομέας των αξιών και της κριτικής-αναστοχαστικής στάσης απέναντι στην

κοινωνία και στον κόσμο. Για τον λόγο αυτό, οι στόχοι διακρίνονται σε καθαρά γλωσσικούς/επικοινωνιακούς και σε αξιακούς.

Με τους γλωσσικούς/επικοινωνιακούς στόχους οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται:

α. Να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν τη μακροχρόνια πορεία της ελληνικής γλώσσας και τον πλούτο των διαλεκτικών της μορφών, να κατανοήσουν ότι η γλωσσική ποικιλότητα αποτελεί εγγενές γλωσσικό χαρακτηριστικό, να μπορούν να την ερμηνεύουν (ιστορικά και κοινωνικά), να μπορούν να τη διαχειρίζονται ανάλογα με τις απαιτήσεις της επικοινωνιακής περίπτωσης και να κατανοούν ότι συχνά αυτή συνδέεται με τη γλωσσική εμπειρία και την ταυτότητα/ τις ταυτότητες των ομιλητών και ομιλητριών.

β. Να αντιληφθούν, ειδικότερα, ότι η επιλογή των ποικιλιών δεν έχει σχέση μόνο με το ύφος αλλά και με το είδος των ταυτοτήτων που ενεργοποιούνται. Έτσι, από τη μια πλευρά, η σύγχρονη διαφήμιση π.χ. αντλεί πόρους από τη γλωσσική ποικιλότητα προκειμένου να συνδέσει κάποια ποικιλία με ορισμένα στερεότυπα ή κοινωνιότυπους (Κρητικός, Πόντιος, νέος φανατικός με την τεχνολογία κ.λπ.). Από την άλλη πλευρά όμως, η επιλογή λεξιλογίου ή εκφράσεων, π.χ. από τη γλώσσα των νέων, ανακαλεί και συγκεκριμένου τύπου ταυτότητες σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα. Η διαδικασία αυτή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, εφόσον παίζει σημαντικό ρόλο στον χώρο της καθημερινότητας.

γ. Να κατανοήσουν ότι η κειμενική ποικιλότητα αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό των γλωσσών και συναρτάται άμεσα με την ποικιλότητα και τη δυναμική των κοινωνικών πρακτικών και των κοινοτήτων στις οποίες ανήκουν και κατανοούνται τα κείμενα. Στο πλαίσιο αυτό, να είναι σε θέση να κατανοούν, να κρίνουν και να παράγουν με επάρκεια προφορικά, γραπτά και πολυτροπικά κείμενα σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών πρακτικών και περιστάσεων (σχολικών και εξωσχολικών). Οι δραστηριότητες πάνω σε αυτά τα κείμενα προβλέπεται να αλληλοδιαπλέκονται, ανάλογα με τους στόχους του μαθήματος, και να μην εστιάζουν χωριστά σε καθένα από αυτά.

δ. Να εμπεδώσουν τις συμβάσεις των κειμενικών ειδών (επιστολή, ημερολόγιο, άρθρο, βιογραφικό σημείωμα, δοκίμιο, ερευνητική εργασία κ.ά.) και των κειμενικών τύπων (επιχειρηματολογικού, αφήγηση, περιγραφή κ.ά.) σε πιο σύνθετο και αναστοχαστικό επίπεδο που να συμπληρώνει και να εμπλουτίζει τη γλωσσική διδασκαλία των προηγούμενων τάξεων, έτσι ώστε να μπορούν να τα συνδέουν με τις κοινωνικές πρακτικές και να τα χρησιμοποιούν με επάρκεια ανάλογα με το κοινωνικό συμβάν και το καταστασιακό πλαίσιο.

ε. Να κατανοήσουν ότι τα κείμενα είναι έτσι δομημένα, ώστε να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες κοινωνικές και επικοινωνιακές περιστάσεις, ενώ η πρόθεση του πομπού και η δομή τους εξασφαλίζονται με τις κατάλληλες επιλογές σε επίπεδο γλωσσικής συνοχής και νοηματικής συνεκτικότητας. Παράλληλα, να κατανοήσουν σχετικά με τα κείμενα ότι δεν αποτελούν σταθερά μεγέθη (όπως δέχεται η παραδοσιακή σχολική αντίληψη) αλλά δυναμικές μονάδες που διατηρούν στενή σχέση με τις ιδιαιτερότητες των κοινωνικών πρακτικών και συμβάντων όπου χρησιμοποιούνται, τοποθετώντας τα υποκείμενα σε συγκεκριμένες κοινωνικές θέσεις και ρόλους. Αυτό συνεπάγεται ότι κατανοούν και ερμηνεύουν τα κείμενα με όρους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς και δεν τα αντιμετωπίζουν ως σταθερές και αμετάβλητες μονάδες (δηλαδή, με άλλους όρους, ως διδακτέα ύλη).

στ. Να κατανοήσουν ότι το είδος του λόγου που παράγεται βρίσκεται σε συνάρτηση με τον εκάστοτε διάλογο επικοινωνίας και την ιδιαιτερότητα των κοινωνικών πρακτικών που ακολουθούνται. Με αυτόν τον τρόπο, θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να ερμηνεύουν τις διαφορές μεταξύ προφορικού, γραπτού, υβριδικού (μίξη προφορικού και γραπτού) και πολυτροπικού λόγου και να τις αξιοποιούν στον λόγο τους.

ζ. Να αποκτήσουν δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού, τέτοιες ώστε να χρησιμοποιούν με επάρκεια τις Νέες Τεχνολογίες ως μέσα για γράψιμο/προσωπική έκφραση, (κριτικό) διάβασμα και επικοινωνία.

Με τους αξιακούς στόχους οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται:

α. Να είναι σε θέση να εκτιμούν τη γλώσσα των άλλων ως ισότιμη –στοιχείο πολύ σημαντικό σε μια σύγχρονη πολυπολιτισμική κοινωνία όπως είναι η ελληνική–, και γενικότερα να σέβονται και να εκτιμούν την πολιτισμική και γλωσσική διαφορετικότητα.

β. Να χειρίζονται τον λόγο με δημοκρατικό τρόπο, με σεβασμό στις απόψεις των άλλων και κυρίως να είναι σε θέση ως ενεργοί πολίτες να εκφράζουν με παρρησία τις προσωπικές τους πεποιθήσεις, χωρίς να προσβάλλουν τις πεποιθήσεις των άλλων.

γ. Να μπορούν να αντιστέκονται διά του λόγου σε κάθε μορφή εξουσιαστικού και αυθαίρετου λόγου και των παρεπομένων του. Γενικότερα, να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται πώς δομούνται μέσω του λόγου

διαφορετικές οπτικές, συμφέροντα και κρίσεις ατόμων ή κοινωνικών-πολιτικών ομάδων για τον κόσμο (π.χ. κριτική κατανόηση του δημόσιου λόγου, των ΜΜΕ κ.ά.).

δ. Να κατανοήσουν ότι η νέα παγκόσμια πραγματικότητα με τη συρρίκνωση των αποστάσεων και τη συνεχή κίνηση ανθρώπων, κεφαλαίων, εικόνων και κειμένων αποτελεί στοιχείο που έχει θετικές και αρνητικές πτυχές. Οι μαθητές/-τριες πρέπει να είναι σε θέση να προάγουν τα θετικά στοιχεία αυτής της νέας πραγματικότητας με πνεύμα οικουμενικότητας, συνεργατικής διάθεσης και σεβασμού στο περιβάλλον και στην αειφορία.

ε. Να κατανοήσουν ότι τα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας και οι Νέες Τεχνολογίες αποτελούν εγγενές στοιχείο της σύγχρονης κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής πραγματικότητας και αποτελούν το πλαίσιο στο οποίο πρέπει να προσλαμβάνονται οι συναφείς κειμενικές πρακτικές.

2.3. Περιεχόμενο

Το περιεχόμενο της διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας σε καθεμιά από τις τρεις τάξεις του Λυκείου είναι ευρύτατο, καθώς περιλαμβάνει δυνάμει μία τεράστια ποικιλία προφορικών, γραπτών και υβριδικών κειμένων, τα οποία εμφανίζονται σε έντυπη, ψηφιακή ή και πολυτροπική μορφή και παράγονται είτε εντός είτε εκτός του σχολικού χώρου. Το ποια είναι κάθε φορά τα κείμενα αυτά –και επομένως και το περιεχόμενο του μαθήματος– καθορίζεται κατά κύριο λόγο από το γλωσσικό και γνωστικό επίπεδο των μαθητών και των μαθητριών. Τα κείμενα λειτουργούν ως πόροι από τους οποίους μέσω της διδασκαλίας οικοδομούνται από τους μαθητές και τις μαθήτριες δεξιότητες σχετικές με την καλλιέργεια της γλώσσας, της λειτουργικής χρήσης της ανάλογα με το καταστασιακό περιβάλλον, καθώς και της στάσης τους απέναντι στη γλώσσα, τη γνώση και τον κόσμο.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, αλλά και τις συνεχείς εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών στον χώρο της επικοινωνίας και του γραμματισμού, το ανά χειράς Πρόγραμμα Σπουδών δομείται στους εξής τέσσερις άξονες:

- α) Γνώσεις για τον κόσμο, στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις
- β) Γραμματισμοί και δεξιότητες
- γ) Γνώσεις για τη γλώσσα
- δ) Διδακτικές πρακτικές.

Οι παραπάνω άξονες αποτυπώνονται στις τέσσερις πρώτες στήλες των πινάκων που ακολουθούν και αναφέρονται στο περιεχόμενο της διδασκαλίας του μαθήματος σε κάθε τάξη του Λυκείου. Στην πέμπτη και τελευταία στήλη των πινάκων περιγράφονται τα αναμενόμενα διδακτικά αποτελέσματα με τέτοια διατύπωση ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγησή τους.

Όσον αφορά **τον πρώτο άξονα**, τις γνώσεις δηλαδή για τον κόσμο, τις στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις, λαμβάνεται υπόψη ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες του Λυκείου έχουν ήδη αποκτήσει πολλές γνώσεις για τον κόσμο από τα άλλα μαθήματα και από το γλωσσικό μάθημα των προηγούμενων χρόνων. Επίσης, ότι τα παιδιά αυτά δεν πάσχουν από έλλειψη πληροφορίας, αλλά μάλλον κινδυνεύουν από την υπερπληθώρα των πληροφοριών, τις οποίες πρέπει να διαχειριστούν με κριτικό τρόπο. Παράλληλα, λαμβάνεται υπόψη ότι απώτερος στόχος του σχολείου είναι η παροχή ευρύτερης παιδείας, η οποία θα καλλιεργεί ποικίλες δεξιότητες, με κυριότερη τη δυνατότητα κριτικού αναστοχασμού σε τρέχοντα (τοπικά και διεθνή) κοινωνικά και πολιτισμικά ζητήματα, παγκόσμια και τοπικά προβλήματα κ.ά. Η έμφαση, επομένως, δε δίνεται στην απλή αποκωδικοποίηση των κειμένων και σε ερωτήσεις κατανόησης, αλλά στην ανάδειξη των αντιτιθέμενων απόψεων, στην κατανόηση και συζήτηση της επιχειρηματολογίας και της λογικής τους. Κρίνεται απαραίτητο, επομένως, να δίνεται έμφαση όχι στην ανάδειξη μιας λογικής αλλά στην επιχειρηματολογία αλληλοσυμπληρούμενων ή και αντίθετων λογικών, προκειμένου να γίνει αντιληπτή η ποικιλία των απόψεων αλλά και οι βαθύτερες συχνά διαφορές τους.

Ο **δεύτερος άξονας** επικεντρώνεται στους γραμματισμούς και τις αντίστοιχες με αυτούς δεξιότητες που καλύπτουν το μάθημα της νέας ελληνικής γλώσσας. Στόχος εδώ είναι, αφενός, να κατακτήσουν οι μαθητές/-τριες τα μέσα που θα εξασφαλίσουν την πλήρη και κριτική συμμετοχή τους ως μελλοντικών πολιτών στο κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι και, αφετέρου, να διευκολυνθεί η σχολική πορεία τους, με δεδομένα την ιδιαιτερότητα του σχολικού λόγου και τη σπουδαιότητά του για μια επιτυχημένη σχολική και μετασχολική διαδρομή. Με τη δεύτερη στήλη προστίθενται τρία νέα στοιχεία: η χρήση των Νέων Τεχνολογιών ως μέσων

πρακτικής γραμματισμού (διάβασμα, γράψιμο και επικοινωνία), η έμφαση στην ανάδειξη της κειμενικής πολυτροπικότητας και η εστίαση στην κριτική ανάγνωση των κειμένων. Το ενδιαφέρον του γλωσσικού μαθήματος απομακρύνεται πλέον από την εστίαση τις παραδοσιακές, αποπλαισιωμένες από τα κοινωνικά συμφραζόμενα, μονάδες λόγου (λέξεις, προτάσεις, παράγραφοι ή και κείμενα). Με τη στήλη αυτή αναδεικνύεται το εύρος των γραμματισμών, κειμενικών πρακτικών και γλωσσικών δεξιοτήτων που επιδιώκεται να καλλιεργηθούν.

Ο **τρίτος άξονας**, οι γνώσεις για τη γλώσσα (και τον λόγο), βασίζεται σε σύγχρονες διδακτικές αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες η εστίαση στις γνώσεις για τη γλώσσα δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά εξυπηρετεί την κατανόηση και κριτική ανάγνωση των κειμένων, επομένως και του κόσμου, και μάλιστα οι γνώσεις αυτές δεν πρέπει να ταυτίζονται με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας της Γραμματικής. Παράλληλα, ο άξονας αυτός είναι ευρύτερος σε σχέση με το παρελθόν, αφού συμπεριλαμβάνονται και γνώσεις για τα άλλα σημειωτικά συστήματα (εικόνα, κινούμενη εικόνα, ήχος, χώρος κ.λπ.), με δεδομένη τη στροφή προς την πολυτροπικότητα στη σύγχρονη επικοινωνία. Συνεπώς, κρίνεται αναγκαία η ανάδειξη των γλωσσικών/σημειωτικών επιλογών με τις οποίες υλοποιείται κάθε φορά η πρόθεση του πομπού, ανάλογα με το είδος του κειμένου ή τον κειμενικό τύπο, την περίσταση και τον αποδέκτη του μηνύματος. Οι γνώσεις για τη γλώσσα και τη σημείωση αποτελούν εργαλεία που θα βοηθήσουν τα παιδιά να κατανοούν, να κρίνουν και να παράγουν με επάρκεια μεγάλη ποικιλία κειμένων, δεξιότητα που κάθε εγγράμματος πολίτης πρέπει να έχει σήμερα. Γι' αυτό, πρέπει να αποτελούν καθημερινά εργαλεία, από τα οποία θα αξιοποιούνται κάθε φορά τα καταλληλότερα για τις ανάγκες της διδασκαλίας.

Τέλος, ο **τέταρτος άξονας**, δηλαδή οι διδακτικές πρακτικές, είναι ο χώρος στον οποίο περιγράφονται οι απαραίτητες παιδαγωγικές πρακτικές για την επίτευξη των στόχων της γλωσσικής διδασκαλίας, όπως αποτυπώνονται στο παρόν Πρόγραμμα Σπουδών. Σημειώνεται ότι γενικότερα ο σχεδιασμός του μαθήματος πρέπει να έχει ως αφετηρία τις πρακτικές στις οποίες θα εμπλακούν τα παιδιά, στο πλαίσιο των οποίων θα κατακτηθούν οι γνώσεις για τη γλώσσα, οι γραμματισμοί και οι γνώσεις για τον κόσμο. Οι πρακτικές αυτές εστιάζουν σε διδασκαλίες που έχουν πρωταγωνιστές τους μαθητές και τις μαθήτριες, αφού προβλέπονται συλλογή δεδομένων, αναλύσεις, συγκρίσεις κ.λπ., αλλά πρωτίστως έρευνες μικρής ή και μεγαλύτερης έκτασης. Στο παρόν, αναστοχαστικού τύπου, Πρόγραμμα Σπουδών η έρευνα ως μαθησιακή διαδικασία θεωρείται κομβικής σημασίας, αφού ενεργοποιεί μαθητές/-τριες και διδάσκοντες/-ουσες προς την κατεύθυνση της συλλογής και κριτικής ανάγνωσης γλωσσικών δεδομένων, της ομαδοποίησής τους και αξιοποίησής τους ως δεδομένων και της τελικής ένταξής τους σε ολοκληρωμένο κείμενο με βάση την ανάλυση της ρητορικής περίστασης.

Η ερευνητική εργασία, ειδικότερα, είναι ένα απαιτητικό κειμενικό είδος με το οποίο επιδιώκεται η εναλλαγή ανάμεσα στην καθημερινή και την επιστημονική προσέγγιση των ποικίλων ζητημάτων, δοκιμάζεται, αξιολογείται και διευρύνεται η γλωσσική επάρκεια των μαθητών και των μαθητριών, αποκτώνται γνώσεις για τον κόσμο, κατανοείται η ποικιλία των διαφορετικών οπτικών στην προσέγγιση των ζητημάτων και προκαλείται η τεκμηριωμένη τοποθέτηση των παιδιών στις διαφορές αυτές. Εξάλλου, είναι το είδος κειμένου που επιτρέπει να αξιοποιηθούν με λειτουργικό και κριτικό τρόπο όλες οι τεχνολογίες πρακτικής γραμματισμού και όλα τα μέσα παραγωγής γραπτού λόγου. Έτσι, η ίδια η διαδικασία της παραγωγής λόγου θεωρείται εξίσου σημαντική με τις γνώσεις που αποκτώνται, γι' αυτό και προβλέπεται να δίνεται αρκετός χρόνος προς αυτή την κατεύθυνση.

Τέλος, επισημαίνεται ότι οι προτεινόμενες διδακτικές πρακτικές της τέταρτης στήλης είναι ενδεικτικές και δεν παρατίθενται για να διδαχθούν όλες, αλλά για να υπάρχει η δυνατότητα επιλογών, προκειμένου να καλύπτονται οι διδακτικές ανάγκες και απαιτήσεις που κρίνει ο/η συνάδελφος εκπαιδευτικός ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν, τηρουμένων των ιδιομορφιών που έχουμε ήδη εξηγήσει. Αποτελούν μικροδραστηριότητες που αποσκοπούν στο να δώσουν ιδέες στους εκπαιδευτικούς προκειμένου να συνθέσουν ευρύτερα σχέδια εργασίας (project), τα οποία οι εκπαιδευτικοί θα οργανώσουν με τη δική τους λογική και ενδεχομένως θα παραλλάξουν σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της μαθησιακής τους κοινότητας. Σε κάθε θεματική διδακτική ενότητα υπάρχει η δυνατότητα ορισμένου αριθμού σχεδίων εργασίας με μικρότερη ή μεγαλύτερη χρονική διάρκεια. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δε δίνονται πολλές θεματικές ενότητες αλλά ένας περιορισμένος αριθμός (τέσσερις ανά τάξη), με δεδομένη την εβδομαδιαία χρονική διάρκεια του μαθήματος και την έμφαση στη διεκπεραίωση εργασιών διερευνητικού χαρακτήρα, που είναι χρονοβόρες. Σημειώνεται, τέλος, ότι η επιλογή και η σειρά των ενοτήτων που προτείνονται για κάθε τάξη είναι επίσης

ενδεικτικές και οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να προκρίνουν άλλη σειρά για τις προτεινόμενες ενότητες ή και διαφορετικές θεματικές ενότητες, με δεδομένο τον ανοιχτό χαρακτήρα του παρόντος Π.Σ.

Σε κάθε περίπτωση, η διδασκαλία πρέπει να είναι μαθητοκεντρική, να δίνει ρόλο και χρόνο στα παιδιά, να τα εντάσσει σε ποικιλία περιστάσεων επίλυσης προβλημάτων με την ενεργό υποστήριξη των εκπαιδευτικών και να είναι σαφώς αποστασιοποιημένη από την παραδοσιακή-φορμαλιστική διδακτική προσέγγιση της γλώσσας. Μέρος της διαδικασίας αυτής αποτελεί και η στόχευση στην κριτική ανάγνωση των κειμένων και, κατ' επέκταση, του κόσμου που αυτά εκφράζουν ως σημειωτικοί πόροι.

2.4. Μεθοδολογία

Στην ενότητα αυτή θα δοθούν ορισμένες μεθοδολογικές οδηγίες που αφορούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται ένα αναστοχαστικό Π.Σ. και που θα συμβάλουν στην πληρέστερη κατανόηση του παρόντος Π.Σ. από τους/τις εκπαιδευτικούς.

- *Το σημείο εκκίνησης της διδακτικής μεθοδολογίας* είναι οι λόγοι οι οποίοι προέρχονται από διάφορες έντυπες, προφορικές, ψηφιακές και πολυτροπικές πηγές και παράγονται σε ποικίλες επικοινωνιακές συνθήκες. Βασικός σκοπός της διδακτικής μεθοδολογίας είναι να καλλιεργηθεί ο λόγος σε τρεις διαστάσεις. Η πρώτη διάσταση είναι ο λόγος της καθημερινότητας, με στόχο να κατακτηθεί ο λειτουργικός και ο κριτικός γραμματισμός σε πτυχές της καθημερινότητας. Η δεύτερη διάσταση είναι ο σχολικός (ακαδημαϊκός) λόγος, προκειμένου να αποκτηθούν δεξιότητες που έχουν σχέση με την πρόσληψη και παραγωγή λόγου που στηρίζεται σε διαφορετικές πηγές (κειμενικά είδη και καλλιέργεια της διαδικασίας παραγωγής ενός κειμένου). Η τρίτη, τέλος, διάσταση είναι η καλλιέργεια του λόγου σε όλο το εύρος της σχολικής ζωής με στόχο την αξιοποίηση του σχολικού χρόνου στο σύνολό του για τη γλωσσική καλλιέργεια των μαθητών και μαθητριών.
- *Τα κείμενα* πρέπει να αντιμετωπίζονται ως προϊόντα επικοινωνίας, ως γλωσσικές και νοηματικές δομές, ως φορείς ιδεολογικών και κοινωνικο-πολιτισμικών νοημάτων και ως προϊόντα για αξιολόγηση. Δίνεται έμφαση στην ανάδειξη των αντιτιθέμενων απόψεων που ενυπάρχουν στα κείμενα, στην κατανόηση και συζήτηση της λογικής τους και στην ανάδειξη της βαθύτερης πολιτικής τους διάστασης.
- *Οι γλωσσικοί/σημειωτικοί πόροι* του μαθήματος προέρχονται από ποικίλες πηγές έντυπου και ψηφιακού υλικού, συμπεριλαμβανομένου και του υλικού που υπάρχει σε σχολικά εγχειρίδια της ίδιας ή και άλλων τάξεων. Σε κάθε περίπτωση, οι πόροι αυτοί δεν προσεγγίζονται υπό την οπτική μιας διδακτέας ύλης που πρέπει να διεκπεραιωθεί από τους/τις εκπαιδευτικούς αλλά ως πηγές που θα αξιοποιηθούν ανάλογα με το κατά πόσο εξυπηρετούν το εκάστοτε διδακτικό σχέδιο, στο οποίο και δίνεται η βαρύτητα.
- *Η επιλογή των κειμένων* και των άλλων γλωσσικών/σημειωτικών πόρων πρέπει να γίνεται με κριτήριο τον βαθμό εξοικείωσης των μαθητών/-τριών με αυτά. Θεμελιακό, εξάλλου, στοιχείο για την αποτελεσματική και αναστοχαστική διδασκαλία είναι η προσαρμογή της μορφής, του ρυθμού και της διαδικασίας της διδασκαλίας στο επίπεδο του γλωσσικού και πολυτροπικού γραμματισμού των μαθητών/μαθητριών. Γι' αυτό προτείνεται η μετάβαση από το οικείο στο λιγότερο οικείο και από τον καθημερινό στον σχολικό και επιστημονικό λόγο, στη λογική της «Ζώνης της επικείμενης ανάπτυξης» (Zone of proximal development) και της «Γνωστικής Σκαλωσιάς» (Scaffolding). Η αξιοποίηση των γνώσεων για τη γλώσσα βοηθά σημαντικά τα παιδιά να κατανοήσουν πώς οργανώνεται μέσω του λόγου η μετάβαση αυτή.
- *Ενδειγμένη μέθοδος διδασκαλίας* θεωρείται η λογική του «σχεδίου» (design) στην παραγωγή λόγου, με την οποία αναφερόμαστε όχι μόνο στον απλό αρχιτεκτονικό (δομικό) σχεδιασμό ενός κειμένου, αλλά και στη λειτουργική και αισθητική αξιοποίηση των υπαρχόντων πόρων για τη δόμηση και δημιουργία του. Αποτελεί μια δυναμική διαδικασία που περιλαμβάνει αναζήτηση πηγών, επιλογή, συνδυασμό και σύνθεση. Η έννοια του σχεδίου υλοποιείται μέσα στη σχολική τάξη σε τέσσερις τομείς, την τοποθετημένη πρακτική, την ανοιχτή διδασκαλία, την κοινωνική πλαίσιωση και τη μετασχηματισμένη πρακτική. Ειδικότερα, οι μαθητές αρχικά έρχονται σε επαφή με θεματικές και κείμενα που έχουν σχέση με την εμπειρία τους (*τοποθετημένη πρακτική*), ενώ στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες στην αναγνώριση των συνθηκών επικοινωνίας στις οποίες έχει παραχθεί το κείμενο (ή τα κείμενα) και στην προσέγγισή του ως κειμενικής μορφής (*ανοιχτή διδασκαλία*).

Εξάλλου, το κείμενο αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό και ιδεολογικό προϊόν που μελετάται κριτικά σε σχέση με το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει (*κοινωνική πλαisiώση*). Το τελικό στάδιο αποτελεί η παραγωγή κειμένου, μονοτροπικού ή πολυτροπικού, σε πλαίσια που έχουν διαμορφωθεί από τη δυναμική της διδασκαλίας (μετασχηματισμένη πρακτική). Με τη μέθοδο αυτή μπορεί να συνδυαστεί η έννοια του «σχεδίου» με διδακτικές πρακτικές που προτείνει η προσέγγιση του κριτικού γραμματισμού.

- Ένα διδακτικό σχέδιο έχει τα χαρακτηριστικά σχεδίου εργασίας (project) στο πλαίσιο του οποίου δίνονται στα παιδιά ρόλοι και προβλήματα προς διερεύνηση και επίλυση. Στην προσπάθεια αυτή διεκπεραιώσης των ρόλων τους και επίλυσης των προβλημάτων οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν την ευκαιρία να εστιάσουν στην αναζήτηση και ανάγνωση κειμένων και γενικότερα στην πρόσληψη και παραγωγή προφορικού, γραπτού και πολυτροπικού λόγου.
- Επειδή η παραγωγή λόγου δεν κατακτάται εύκολα, προτείνεται να δίνεται έμφαση στην κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε κειμενικού είδους/ τύπου που καλούνται τα παιδιά να γράψουν, καθώς και στην προσέγγιση της παραγωγής λόγου ως διαδικασίας – κάτι που σημαίνει ότι καταβάλλεται προσπάθεια και δίνεται χρόνος στην παραγωγή αλλά και τη βελτίωση των κειμένων που γράφονται. Στο πλαίσιο αυτό, η παραγωγή λόγου δε γίνεται ευκαιριακά κάποιες φορές το χρόνο, όπως συνηθίζονταν με την «έκθεση ιδεών», αλλά αποτελεί οργανικό στοιχείο των σχεδίων εργασίας που διεκπεραιώνουν τα παιδιά.
- Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού έχει ιδιαίτερη βαρύτητα: δημιουργεί τις προϋποθέσεις μάθησης με το είδος του σχεδίου εργασίας που επιλέγει, επενδύει στις προϋπάρχουσες γνώσεις και το πολιτισμικό υπόβαθρο των παιδιών, ενθαρρύνει την παραγωγή λόγου δίνοντάς τους χρόνο και χώρο και γνωρίζει να συνδυάζει τη διδασκαλία ενώπιον όλης της τάξης (μετωπική διδασκαλία) με εναλλακτικές μορφές διδασκαλίας (π.χ. εταιρική, ομαδική). Επίσης, οι εκπαιδευτικοί είναι απαραίτητο να λαμβάνουν υπόψη και να σέβονται τις προσωπικές εγγράμματα διαδρομές των μαθητών/-τριών (π.χ. δίγλωσσα παιδιά, παιδιά με ειδικότερες ανάγκες, παιδιά από περισσότερο ή λιγότερο προνομιούχα κοινωνικά στρώματα), προσπαθώντας και να επενδύσουν στη διαφορά ως αφετηρία για δημιουργικότητα.
- Οι *Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας* δεν αντιμετωπίζονται απλά ως παιδαγωγικά μέσα αλλά και ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Ως παιδαγωγικά μέσα προτείνεται να αξιοποιούνται προκειμένου να διευκολύνουν τη γλωσσική διδασκαλία. Προς αυτή την κατεύθυνση προτείνεται μεταξύ άλλων η αξιοποίηση των διαδραστικών πινάκων, των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων, των λογισμικών επεξεργασίας κειμένου αλλά και περιβαλλόντων του διαδικτύου (π.χ. άντληση αυθεντικού υλικού, ιστολόγια ως περιβάλλοντα δημοσίευσης των μαθητικών εργασιών, Wikis ως περιβάλλοντα συμπαραγωγής λόγου κ.λπ.). Ως μέσα πρακτικής γραμματισμού προτείνεται να αναδεικνύεται η ιδιαιτερότητά τους κατά την παραγωγή και πρόσληψη λόγου (π.χ. ιδιαιτερότητες της παραγωγής λόγου σε περιβάλλοντα επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης, παραγωγή διαδικτυακών, πολυμεσικών κειμένων κ.λπ.). Η βαρύτητα που δίνεται στην αξιοποίηση των ΤΠΕ δεν αγνοεί την έλλειψη υποδομών στο ελληνικό σχολείο. Πολλές από τις συναφείς διδακτικές πρακτικές μπορούν να ολοκληρωθούν με τη συλλογή διαδικτυακών κειμένων και εκτός σχολείου ή να αξιοποιηθεί το γεγονός ότι όλα σχεδόν τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε υπολογιστές.

2.5. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση σε όλες της τις μορφές (διαγνωστική, διαμορφωτική και τελική/αθροιστική) είναι στενά δεμένη τόσο με τον σχεδιασμό όσο και με την αποτελεσματικότητα της διδακτικής πράξης. Στην εποχή μας έχει αρθεί η παραδοσιακή προσέγγιση σύμφωνα με την οποία η αξιολόγηση στον χώρο της εκπαίδευσης ήταν για πολλές δεκαετίες συνδεδεμένη σχεδόν αποκλειστικά με τη βαθμολόγηση των επιδόσεων των εκπαιδευομένων. Η αξιολόγηση, επομένως, των μαθητών στο γλωσσικό μάθημα για το Λύκειο πρέπει να διέπεται από τις παραπάνω αρχές, προκειμένου να είναι ολιστική και ανατροφοδοτική.

Αρχικά, η διαγνωστική αξιολόγηση είναι αυτή που δίνει την πρώτη εικόνα στον εκπαιδευτικό για το επίπεδο γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών και μαθητριών της τάξης του, προκειμένου να καθορίσει με αυτούς από κοινού τους στόχους της διδασκαλίας του μαθήματος. Γι' αυτόν τον λόγο, στην αρχή του σχολικού έτους οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ελέγχουν τη γλωσσική ικανότητα των μαθητών/-τριών,

τη γνώση δηλαδή της δομής, της χρήσης και της λειτουργίας της γλώσσας, καθώς και την ικανότητά τους να χειρίζονται τις βασικές κειμενικές λειτουργίες και τα είδη κειμένων μέσα από τη σύνδεσή τους με συγκεκριμένες κοινωνικές πρακτικές και συμβάντα όπου χρησιμοποιούνται. Επίσης, στο πλαίσιο της διαγνωστικής αξιολόγησης εντάσσεται ο έλεγχος της ικανότητας αξιολόγησης των ιδεολογικών και κοινωνικοπολιτισμικών νοημάτων ενός κειμένου. Για τη διάγνωση της επάρκειας στις δεξιότητες αυτές, καλό είναι να αποφεύγονται τα τεστ σαν αυτά που τίθενται σήμερα στην αρχή κάθε χρονιάς, διότι ελλοχεύει ο κίνδυνος να μετατραπεί η διαγνωστική αξιολόγηση σε μια φαρμαλιστικού τύπου διαδικασία. Είναι προτιμότερο η διάγνωση των γνώσεων και των αναγκών των μαθητών/-τριών να γίνεται με ένα πρώτο σχέδιο εργασίας –μικρής έκτασης– μέσα από το οποίο θα δοθεί η δυνατότητα στα παιδιά να «κάνουν πράγματα» με τη γλώσσα.

Από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη διαμορφωτική αξιολόγηση, η οποία συνδέεται στενά με τις έννοιες της ανοιχτής διδασκαλίας και της αναστοχαστικότητας. Η παρακολούθηση της εξέλιξης των μαθητών με βάση τη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, τον βαθμό και την έκταση της συνεργασίας με τον/την εκπαιδευτικό και με τη βελτίωσή τους στους επιδιωκόμενους γραμματισμούς είναι ενσωματωμένη στη διδακτική διαδικασία, την οποία και τροφοδοτεί στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτό οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αποτιμήσουν τόσο την αποτελεσματικότητα της δικής τους διδασκαλίας όσο και τις επιδόσεις των παιδιών. Τονίζεται εδώ ότι σημαντική διάσταση της διαμορφωτικής αξιολόγησης είναι το να γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί τι όντως είναι σε θέση να κάνουν τα παιδιά στις εργασίες τους και τι όχι, καθώς και το να αξιοποιούν αυτή τη γνώση για την ανατροφοδότηση της διδασκαλίας τους. Τέλος, η διαμορφωτική αξιολόγηση στοχεύει στην ενίσχυση της εμπλοκής του μαθητή μέσω της συμμετοχής του σε διαδικασίες αναστοχασμού, προσωπικής στοχοθεσίας και εκπόνησης προσωπικού σχεδίου μάθησης.

Η διαμορφωτική αξιολόγηση σε επίπεδο παραγωγής λόγου, γραπτού, προφορικού ή πολυτροπικού επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς άξονες. Ο πρώτος είναι η αυτοαξιολόγηση σε τακτά χρονικά διαστήματα, που θα στηρίζεται σε φάκελο (portfolio), όπου θα αποθηκεύεται το υλικό που θα παράγει το κάθε παιδί. Το υλικό αυτό θα αποτελεί το σημείο αναφοράς, προκειμένου να συζητούνται η πρόοδος των παιδιών και τα σημεία που χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση. Ο φάκελος αυτός, που μπορεί να είναι σε ηλεκτρονική μορφή (e-portfolio), συμπληρώνεται από τα ίδια τα παιδιά, αποτελεί εργαλείο συνεργασίας και δεν αποτελεί σε καμιά περίπτωση μέσο πίεσης και εκφοβισμού.

Ο δεύτερος άξονας είναι η ετεροαξιολόγηση, σε τακτά επίσης χρονικά διαστήματα, που θα γίνεται κυρίως μέσω της ανταλλαγής και του σχολιασμού κειμένων μεταξύ των παιδιών. Η διαδικασία αυτή μπορεί να γίνεται σε κάθε φάση της παραγωγής γραπτού, κατά κύριο λόγο, αλλά και προφορικού λόγου, ανάλογα με το είδος και τη στόχευση της διδακτικής μεθόδου, και αποβλέπει στην άσκηση της κριτικής σκέψης των παιδιών, στον σεβασμό απέναντι στις απόψεις των συμμαθητών, στη διάθεση για γόνιμη συνεισφορά και στο ομαδικό πνεύμα.

Ο τρίτος άξονας της διαμορφωτικής αξιολόγησης είναι η χρήση ειδικών δοκιμασιών μέσω των οποίων θα ελέγχεται η πρόοδος που έχει επιτευχθεί σε σχέση με τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαμορφώνουν στη διάρκεια των μαθημάτων κάποιες ειδικές δοκιμασίες, προκειμένου να αποτυπώσουν την πρόοδο των παιδιών σε δεδομένη στιγμή. Οι δοκιμασίες αυτές επιβάλλεται να κινούνται στη λογική του Προγράμματος Σπουδών, να βασίζονται σε κείμενα, μονοτροπικά ή πολυτροπικά, και να μην είναι αποκομμένα τεστ αποτύπωσης γνώσεων.

Η τελική-αθροιστική αξιολόγηση, η οποία πραγματοποιείται στο τέλος της σχολικής χρονιάς για κάθε τάξη του Λυκείου, πρέπει να είναι σύμφωνη με το πνεύμα του παρόντος Προγράμματος Σπουδών. Αυτό σημαίνει ότι η αξιολόγηση θα είναι του τύπου της ατομικής δοκιμασίας κριτικής ανάγνωσης κειμένων και παραγωγής λόγου. Με τη δοκιμασία αυτή, αρχικά είναι δυνατό να ελεγχθούν η κριτική επίγνωση της γλώσσας και οι στρατηγικές που υιοθετούν κατά την ανάγνωση και επεξεργασία των νοημάτων που δηλώνονται μέσα από τα γλωσσικά, κειμενικά και οπτικά στοιχεία στα κείμενα. Προς αυτή την κατεύθυνση, θα αξιοποιούνται για τις ανάγκες της εξεταστικής διαδικασίας ένας ορισμένος αριθμός κειμένων που ανήκουν στο ίδιο θεματικό πεδίο και ενδείκνυνται για κριτική ανάγνωση και σύγκριση ως προς την αλληλεπιδραστική ή αντιθετική ή συγκρουσιακή μεταξύ τους σχέση, αξιολόγηση της καταλληλότητάς τους για μια περίπτωση επικοινωνίας κ.ά. Εξάλλου, τα ανωτέρω κείμενα θα αποτελούν τους διαθέσιμους πόρους για να δημιουργήσουν οι μαθητές/-τριες πρωτότυπο κείμενο στη βάση συγκεκριμένου καταστασιακού πλαισίου.

Από την άλλη πλευρά, ο έλεγχος του τρόπου με τον οποίο τα παιδιά χρησιμοποιούν τον προφορικό τους λόγο, για να προτείνουν, να αντιπαρατεθούν με τα κείμενα, να συζητήσουν τις απόψεις τους με τους συμμαθητές τους γύρω από το θέμα που διερευνούν –με άλλα λόγια οι δυναμικές, αλληλεπιδραστικές πρακτικές διαλόγου, σύγκρουσης, αντίθεσης κ.ά. με τα κείμενα και τα άλλα άτομα της σχολικής κοινότητας– δεν μπορεί παρά να γίνεται καθημερινά στο πλαίσιο της σχολικής τάξης.

Με βάση τα παραπάνω, προτείνονται τα ακόλουθα δύο υποπεδία αξιολόγησης των μαθητών/-τριών των τριών τάξεων του Λυκείου στο γλωσσικό μάθημα:

1. Υποπεδίο κριτικής ανάγνωσης κειμένων και εντοπισμού του καταστασιακού πλαισίου. Σε αυτό εντάσσονται ερωτήσεις που σχετίζονται:

α) με τα κείμενα και το πλαίσιο επικοινωνίας μέσα στο οποίο παράγονται (ομοιότητες, διαφορές, πομπός, δέκτης του μηνύματος κ.ά.),

β) με τα κείμενα ως γλωσσικές και νοηματικές δομές (σύγκριση της δομής των κειμένων, των σημειωτικών μέσων που αξιοποιούνται σε αυτά, εντοπισμός του προβλήματος που παρουσιάζεται σε αυτά, σύγκριση της γλώσσας, κειμενικών λειτουργιών, όπως της συνοχής και συνεκτικότητας κ.ά., των κειμενικών τύπων που χρησιμοποιούνται σε κάθε κείμενο, όπως η περιγραφή, η αφήγηση, η επιχειρηματολογία, κείμενο διαδικασίας κ.ά.),

γ) με τα κείμενα ως γλωσσικές δομές και κοινωνικές πράξεις (γλωσσικές επιλογές του πομπού σε σχέση με την πρόθεση, την ιδεολογία του κ.ά.),

δ) με τα κείμενα ως αντικείμενα αξιολόγησης (αναζήτηση του καταλληλότερου από τα κείμενα σε μια περίπτωση επικοινωνίας, αξιολόγηση της επιχειρηματολογίας, εντοπισμός της ταυτότητας ή της ιδεολογίας κάθε συντάκτη κ.ά.).

2. Υποπεδίο παραγωγής λόγου: ένας ορισμένος αριθμός κειμένων δίνονται ως πόροι για να παραγάγουν οι μαθητές/-τριες λόγο με βάση συγκεκριμένο καταστασιακό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται ρητορικό πρόβλημα που θα απαιτεί δημιουργική ανάγνωση των κειμένων και κριτική επεξεργασία –με τήρηση σημειώσεων, περιλήψεις κ.λπ.– και τελική σύνθεση. Η δοκιμασία αυτή προβλέπεται να κλιμακώνεται από τάξη σε τάξη: στην Α΄ τάξη μπορούν να δοθούν δύο κείμενα και στη Β΄ περισσότερα, ενώ στην Γ΄ μπορούν να δοθούν πιο σύνθετα κείμενα από εκείνα που δόθηκαν στις προηγούμενες τάξεις. Με τη δοκιμασία αυτή, που συμπεριλαμβάνει την κριτική ανάγνωση ως μέρος της διαδικασίας παραγωγής λόγου, αξιολογείται κυρίως το κατά πόσο και το πώς οι μαθητές/-τριες κατανοούν τα δεδομένα με βάση τους τρόπους με τους οποίους αξιοποιούν τα διαθέσιμα κείμενα.

Υπό αυτό το πρίσμα, κρίνεται αναγκαία η αλλαγή του ισχύοντος συστήματος αξιολόγησης των μαθητών και των μαθητριών στο γλωσσικό μάθημα για το Λύκειο, καθώς σε αυτό προβλέπονται δραστηριότητες που ελέγχουν κυρίως τη γλωσσική ικανότητα των μαθητών/-τριών, αλλά εν μέρει μόνο την επικοινωνιακή τους ικανότητα και σε κανένα επίπεδο δεξιότητες, π.χ. κριτικού ή λειτουργικού τύπου, που συνδέονται με τα λοιπά γλωσσοδιδασκτικά ζητούμενα του παρόντος Προγράμματος Σπουδών. Η ανοιχτή φύση αυτού του Προγράμματος ενισχύεται από καινοτόμες προσεγγίσεις στην αξιολόγηση, κάτι που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη κατά τη διαμόρφωση του πλαισίου αξιολόγησης. Αντίθετα, το ισχύον πλαίσιο τόσο των τελικών εξετάσεων του Λυκείου όσο και της Τράπεζας Θεμάτων δεν ευνοούν το παρόν Π.Σ. Σε κάθε περίπτωση, εάν διατηρηθεί η Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας, είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί το περιεχόμενό της στο παρόν πλαίσιο.

2.6. ΠΙΝΑΚΕΣ Π.Σ. ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Γλώσσα και γλωσσική ποικιλότητα

Στοχοθεσία: Κατανόηση της πορείας της ελληνικής γλώσσας και του πλούτου της γλωσσικής ποικιλότητας, γεωγραφικής και κοινωνικής. Κατανόηση και παραγωγή κειμένων ανάλογα με τις κοινωνικές πρακτικές και την επικοινωνιακή περίσταση.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>-Η ποικιλότητα είναι εγγενές χαρακτηριστικό των γλωσσών. Η γλωσσική μεταβολή είναι στη φύση των γλωσσών και αποτελεί επακόλουθο της ιστορικής τους εξέλιξης.</p> <p>-Οι γλώσσες αλληλοεπηρεάζονται (π.χ. σχέση της ελληνικής με τη αγγλική, παλαιότερα με την ιταλική, την τουρκική).</p> <p>-Όλες οι γλώσσες είναι ισότιμες και αξίζουν το σεβασμό.</p> <p>-Οι γλωσσικές ποικιλίες συνδέονται με γεωγραφικές, κοινωνικές, πολιτισμικές συγκυρίες και εξυπηρετούν συγκεκριμένες ανάγκες επικοινωνίας.</p> <p>-Οι γλωσσικές ποικιλίες συνοδεύονται από στερεοτυπικές αντιλήψεις που τις χαρακτηρίζουν και τις αξιολογούν, εκφράζοντας τις σχέσεις εξουσίας των φορέων τους.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-κατανοούν ότι η γλώσσα δεν είναι απόλυτα οριοθετημένη και ομοιόμορφη αλλά χαρακτηρίζεται από ποικιλότητα.</p> <p>-αντιπαραβάλλουν κριτικά τις ποικιλίες των γλωσσών με την πρότυπη ποικιλία και διακρίνουν πώς συμβάλλουν στη δημιουργία διαφορετικών νοημάτων, ταυτοτήτων, αλλά και κειμενικών ειδών.</p> <p>-αξιοποιούν την προϋπάρχουσα γνώση διαλέκτων, κοινωνικών ποικιλιών και άλλων γλωσσών για την παραγωγή προφορικού, γραπτού ή πολυτροπικού λόγου.</p> <p>-εξοικειώνονται με τις επιστημονικές προσεγγίσεις (επιστημονικά γραπτά κείμενα, ομιλίες) σε σχέση με τη γλωσσική ποικιλότητα και αλλαγή.</p> <p>-κατανοούν την αλλαγή χρήσης γλωσσικής ποικιλίας ανάλογα με τις συνθήκες επικοινωνίας και τα κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα και εξασκούνται να παράγουν κείμενα</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-γνωρίζουν είδη γλωσσικής ποικιλότητας: οριζόντια (γεωγραφική) και κάθετη (κοινωνική) διάκριση.</p> <p>-αντιλαμβάνονται και αξιοποιούν τον ρόλο του γλωσσικού συστήματος (προφορά, γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα, λεξιλόγιο) στη διαμόρφωση γλωσσικής ποικιλίας.</p> <p>-κατακτούν την ικανότητα αναγνώρισης και χρήσης δομών της πρότυπης γλώσσας που, ίσως, δε γνωρίζουν (π.χ. αρχαιοπρεπείς συντακτικές δομές).</p> <p>-αντιλαμβάνονται την κυριολεκτική και μεταφορική χρήση της γλώσσας στη νεανική γλωσσική ποικιλία, στην ποιητική χρήση κ.α.</p> <p>-ερμηνεύουν τη χρήση αρκτικόλεξων και συντομογραφιών στην (ηλεκτρονική κυρίως) γλωσσική επικοινωνία.</p> <p>-αναγνωρίζουν και ερμηνεύουν</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-συλλέγουν από έντυπες ή διαδικτυακές πηγές ή από την τοπική κοινωνία δείγματα γεωγραφικών διαλέκτων, τα μεταγράφουν στην κοινή νεοελληνική και εντοπίζουν διαφορές. Συλλέγοντας διαφορετικά δείγματα λόγου από τον περίγυρο τους, προβαίνουν σε συγκρίσεις και εντοπίζουν διαφορές ανάμεσα σε: γλώσσα / διάλεκτο / ιδίωμα, καθομιλουμένη / επίσημη γλώσσα, επαγγελματική / νεανική γλώσσα κ.λπ.</p> <p>- διεξάγουν μικρή έρευνα μεταξύ μαθητών για τις αντιλήψεις τους σχετικά με την καθιέρωση στη νεοελληνική κοινή στοιχείων που προέρχονται από γεωγραφικές και κοινωνικές διαλέκτους. Παρουσιάζουν τα αποτελέσματα σε ακαδημαϊκού τύπου κείμενο.</p> <p>-αναζητούν στο διαδίκτυο επιστημονικά άρθρα για τη γλωσσική ποικιλότητα και τη γλωσσική μεταβολή.</p> <p>-συγκρίνουν γραπτά κείμενα με το ίδιο θέμα, που προέρχονται από διαφορετικούς κοινωνικούς χώρους</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:</p> <p>-να συγκρίνουν διαφορετικές εκδοχές κειμένων ως προς τις γλωσσικές τους επιλογές και να αιτιολογούν μια από τις εκδοχές ως αποτελεσματικότερη.</p> <p>-να ερμηνεύουν το γεγονός ότι η γλώσσα δεν είναι ομοιογενής και να μιλούν ή να γράφουν γι' αυτό.</p> <p>-να εξηγούν τους λόγους που οδηγούν στη γλωσσική διαφοροποίηση και τη γλωσσική μεταβολή.</p> <p>-να εξηγούν πώς αξιοποιείται στην καθημερινή επικοινωνία η γλωσσική ποικιλότητα.</p> <p>-να παράγουν και να κατανοούν ποικιλία κειμένων που αξιοποιούν τη γλωσσική ποικιλότητα.</p> <p>-να αντιστοιχίζουν προφορικά και γραπτά κείμενα με την</p>

<p>-Η νεανική γλωσσική ποικιλία αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της επικοινωνίας των νέων, προφορικής / γραπτής / διαδικτυακής.</p>	<p>(προφορικά ή γραπτά) ανάλογα με αυτά.</p> <p>-εντοπίζουν τα δεδομένα γλωσσικής ποικιλότητας σε γραπτά ή προφορικά κείμενα και αντιστοιχίζουν τα κείμενα με την ταυτότητα των δημιουργών τους.</p>	<p>κείμενα που αξιοποιούν για συγκεκριμένους λόγους τη γλωσσική ποικιλότητα (π.χ. στη διαφήμιση ή τη λογοτεχνία).</p>	<p>(επιστήμη, νομοθεσία, τύπο κλπ.) και εντοπίζουν τις διαφορές της γλωσσικής ποικιλίας.</p> <p>-αναζητούν στο διαδίκτυο ή σε νεανικό τύπο προηγούμενων δεκαετιών, δείγματα νεανικής γλώσσας παλαιότερων ετών και τα αντικαθιστούν με το σύγχρονο νεανικό λεξιλόγιο. Κάνουν σύγκριση του ύφους και διαπιστώσεις για τη γλωσσική μεταβολή.</p> <p>-ερευνούν τη γλωσσική ποικιλότητα στον τύπο χρησιμοποιώντας δημοσιογραφικά σώματα κειμένων (π.χ. αναζήτηση λόγιων τύπων, στοιχείων του καθημερινού προφορικού λόγου κ.ά.). Συνδέουν τα ευρήματα της έρευνας με την ταυτότητα του εντύπου και τον συγγραφέα.</p> <p>-συνθέτουν γραπτές επιστολές ή υβριδικό κείμενο με κοινό θέμα (που απασχολεί τη σχολική κοινότητα) προς διαφορετικούς παραλήπτες (π.χ. δήμαρχο, σύλλογο γονέων, ένα φιλικό τους πρόσωπο μεγαλύτερης ηλικίας, έναν συνομήλικο). Αντιλαμβάνονται πώς τα χαρακτηριστικά του παραλήπτη και η σχέση με τον αποστολέα συνδέονται με τη χρήση κοινωνικών διαλέκτων.</p> <p>-κάνουν έρευνα σε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά για την ιστορική διαφοροποίηση της ελληνικής και για τα δάνεια από και προς την ελληνική γλώσσα.</p>	<p>ταυτότητα των παραγωγών τους αξιοποιώντας ενδείξεις γλωσσικής ποικιλότητας.</p> <p>-να σχολιάζουν θετικά ή αρνητικά την καταλληλότητα ενός κειμένου, σε σχέση με την περίπτωση επικοινωνίας.</p>
--	--	---	---	---

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Γραπτός, προφορικός, πολυτροπικός λόγος. Ο διάλογος

Στοχοθεσία: Κατανόηση των διαφορών του προφορικού, γραπτού, υβριδικού και πολυτροπικού λόγου. Αναγνώριση των διαφορετικών μορφών λόγου ως κοινωνικών και ιδεολογικών προϊόντων που παράγονται από τις διαφορετικές συνθήκες και διαύλους επικοινωνίας. Συνειδητοποίηση της σημασίας του διαλόγου ως ένα από τα βασικότερα είδη επικοινωνίας.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τη γλώσσα		
<p>-Προφορικός και γραπτός λόγος αποτελούν διαφορετικές μορφές λόγου που δεν έχουν αξιολογική διαφορά. Οι κοινωνικές περιστάσεις προσδιορίζουν τη μορφή του λόγου που θα χρησιμοποιηθεί</p> <p>-Οι διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου προκύπτουν από την αξιοποίηση διαφορετικών διαύλων (μέσων) επικοινωνίας.</p> <p>-Ο γραπτός λόγος δεν είναι καθολικό φαινόμενο (υπάρχουν κοινωνίες που έχουν μόνο προφορική παράδοση) και η εμφάνιση και χρήση του σχετίζεται με συγκεκριμένα δεδομένα (οικονομικά, κοινωνικά κ.λπ.).</p> <p>-Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος έχουν ομοιότητες και διαφορές, οι οποίες οφείλονται είτε σε ιστορικούς λόγους είτε στην ύπαρξη γλωσσικής ποικιλότητας.</p> <p>-Η τεχνολογία παρέχει νέες δυνατότητες αναπαράστασης του νοήματος με διαφορετικά</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-διευρύνουν τις ήδη κατακτημένες δυνατότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, ώστε να ανταποκρίνονται στην περίπτωση και το κειμενικό είδος.</p> <p>-ερμηνεύουν τις συγκεκριμένες γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του γραπτού ή προφορικού κειμένου ανάλογα με την προθετικότητα του δημιουργού τους.</p> <p>-εντοπίζουν τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία και τον επικοινωνιακό τους ρόλο.</p> <p>-κατανοούν πότε και γιατί στοιχεία προφορικότητας αξιοποιούνται σε γραπτά κείμενα ή αντίστοιχα στοιχεία γραπτού λόγου σε προφορικά.</p> <p>-κατανοούν και παράγουν πολυτροπικά κείμενα αξιοποιώντας τους διαθέσιμους σημειωτικούς πόρους.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>- αντιλαμβάνονται τις διαφορές προφορικότητας και γραφής. Αναγνωρίζουν και αξιοποιούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (λεξιλογικά, γραμματικοσυντακτικά) προφορικού και γραπτού λόγου. Π.χ. για τον προφορικό λόγο, κυρίως στον διάλογο: χρήση του ρήματος, παρατακτική σύνδεση, παράλειψη συντακτικών όρων, συμβολή παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων στη διαμόρφωση του νοήματος. Για τον γραπτό λόγο, κυρίως σε ακαδημαϊκού τύπου κείμενα: παθητική σύνταξη, διαδοχική υπόταξη, ονοματοποίηση, απρόσωπη σύνταξη.</p> <p>-κατανοούν τη χρήση και τον ρόλο της στίξης στον γραπτό λόγο και τη χρησιμοποιούν στα κείμενά τους.</p> <p>-οργανώνουν το προφορικό, γραπτό ή πολυτροπικό κείμενό τους αναδεικνύοντας τις σχέσεις των πληροφοριών (αιτιακή,</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-παρακολουθούν μια ομιλία με συγκεκριμένο θέμα που τους ενδιαφέρει. Στη συνέχεια, μελετούν ένα γραπτό ακαδημαϊκό κείμενο για το ίδιο θέμα. Διαπιστώνουν διαφορές και ομοιότητες. Συνθέτουν γραπτό ή /και προφορικό κείμενο με τη δική τους άποψη.</p> <p>- μελετούν και συγκρίνουν γραπτά κείμενα πάνω σε επίκαιρο θέμα (σχολικού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος) και στη συνέχεια απευθύνονται για το ίδιο θέμα προφορικά στην τάξη τους. Η ίδια διαδικασία σε αντίστροφη διαδρομή: μετατρέπουν οι ίδιοι την προφορική ομιλία σε γραπτό κείμενο.</p> <p>-παρακολουθούν ομιλητές και καταγράφουν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία. Καλούνται να ανακαλύψουν πώς λειτουργούν.</p> <p>-οργανώνουν και διεξάγουν ένα διάλογο με συγκεκριμένο και επίκαιρο θέμα. Διαμορφώνουν επιχειρήματα και προβάλλουν οπτικές γωνίες.</p> <p>-με αφορμή μια σχολική γιορτή, προετοιμάζουν μια προσχεδιασμένη ομιλία</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:</p> <p>-να εντοπίζουν συγκεκριμένα γραμματικά στοιχεία που διαφοροποιούν προφορικό και γραπτό λόγο.</p> <p>-να αναλύουν σε προφορικά κείμενα τη σημασία των παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων για τη μετάδοση νοημάτων που δε δηλώνονται γλωσσικά.</p> <p>-να μελετούν περισσότερα από ένα κείμενα με διαφορετικές ή αντιθετικές οπτικές και να μπορούν να τις αναδείξουν (γραπτά, προφορικά, πολυτροπικά).</p> <p>-να διακρίνουν και να αξιολογούν στον διάλογο τα επιχειρήματα μεταξύ των συνομιλητών.</p> <p>-να κατανοούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο παράγεται ένα κείμενο (γραπτό, προφορικό ή πολυτροπικό)</p>

<p>χαρακτηριστικά (υβριδικός και πολυτροπικός λόγος).</p> <p>-Αν και ο προφορικός και ο γραπτός λόγος κατέχουν την κεντρική θέση στην επικοινωνία, υπάρχουν και άλλα σημειωτικά συστήματα (π.χ. εικόνες, γραφήματα, σύμβολα, διαγράμματα) που συναπαρτίζουν τον πολυτροπικό λόγο και έχουν σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη κοινωνία.</p> <p>-Ο πολυτροπικός λόγος αξιοποιεί, πέρα από τη γλώσσα, και κάθε άλλον διαθέσιμο σημειωτικό πόρο.</p> <p>-Τα κειμενικά είδη γραπτού και προφορικού λόγου υπόκεινται σε συμβάσεις και αποτελούν προϊόντα παραγόντων και σχέσεων εξουσίας μεταξύ αυτών που επικοινωνούν. Μέσω προφορικών και γραπτών κειμένων ο άνθρωπος κατασκευάζει ιδεολογίες και ταυτότητες.</p> <p>-Ο διάλογος είναι από τα βασικότερα είδη επικοινωνίας και διαθέτει ποικίλες πολιτισμικές και κοινωνικές λειτουργίες. Ο διάλογος διέπεται από ενδογλωσσικούς και εξωγλωσσικούς κανόνες.</p>	<p>-εξοικειώνονται με τα χαρακτηριστικά οργάνωσης των πληροφοριών ενός πολυτροπικού κειμένου: εικόνα, ήχος, διαγράμματα, σύμβολα. Αντιλαμβάνονται τη διαφοροποιημένη χρήση τους ανάλογα με το πλαίσιο και τον σκοπό δημιουργίας τους.</p> <p>-αποκτούν επίγνωση της λειτουργίας της εικόνας στα πολυτροπικά κείμενα ανάλογα με το κειμενικό είδος και τον σκοπό που υπηρετούν.</p> <p>-αναγνωρίζουν τους τρόπους πειθούς σε διαλόγους και τους αξιοποιούν ως συνομιλητές οι ίδιοι στον διάλογο.</p> <p>-αναγνωρίζουν και αξιολογούν στον διάλογο τα επιχειρήματα μεταξύ των συνομιλητών και διακρίνουν με ποια γλωσσικά μέσα κάνουν τον λόγο τους αποτελεσματικό.</p> <p>-αναγνωρίζουν στον διάλογο τους κοινωνικούς ρόλους όσων συμμετέχουν καθώς και τη μεταξύ τους σχέση (ισότητα / οικειότητα / αντιπαράθεση / ανωτερότητα κτλ.).</p>	<p>χρονική, σύγκριση, επεξήγηση κτλ.).</p> <p>-αναγνωρίζουν κειμενικούς δείκτες συνοχής και σχολιασμού και τους χρησιμοποιούν ανάλογα στον γραπτό και στον προφορικό λόγο.</p> <p>-αναγνωρίζουν και χρησιμοποιούν σε διαφορετικά κειμενικά είδη του γραπτού λόγου όλους τους τρόπους οργάνωσης παραγράφων, με στόχο την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα.</p>	<p>που θα παρουσιαστεί στο κοινό.</p> <p>-κρατούν σημειώσεις και σχηματίζουν διάγραμμα με τις σημαντικές πληροφορίες σε γραπτό ή προφορικό κείμενο. Αναδεικνύουν τις διαφορετικές σχέσεις των νοημάτων (χρονικές, αιτιακές, αντιπαραβολής, αιτίου - αποτελέσματος.) Μεταφέρουν τα νοήματα σε πολυτροπικό κείμενο.</p> <p>-αναζητούν γραπτά κείμενα που παρουσιάζουν διαφορετικές οπτικές του ίδιου θέματος. Εντοπίζουν και καταγράφουν τα αντιτιθέμενα επιχειρήματα. Παρουσιάζουν μια προσχεδιασμένη ομιλία, που συνοδεύεται από πολυτροπικό κείμενο, με τη θέση που διαμόρφωσαν.</p> <p>-μετατρέπουν ένα γραπτό κείμενο σε πολυτροπικό με τη βοήθεια προγραμμάτων του υπολογιστή. Το παρουσιάζουν στην τάξη και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά του.</p> <p>-καταγράφουν δεδομένα από γραπτή ηλεκτρονική επικοινωνία (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, sms, σύγχρονη συνομιλία/ chat) και ερμηνεύουν τον παραγόμενο λόγο (π.χ. υβριδικός λόγος, χρήση ειδικών συμβόλων).</p> <p>-σχολιάζουν τη συνέργεια μεταξύ λόγου, εικόνων και φωτογραφιών στα σχολικά κείμενα, σε διαφημίσεις, εικονογραφημένα βιβλία, τουριστικούς οδηγούς κ.α.</p> <p>-ενημερώνουν με ποικιλία προφορικών,</p>	<p>και να αξιολογούν αν τα χρησιμοποιούμενα γλωσσικά στοιχεία ανταποκρίνονται σε αυτό.</p> <p>-να παράγουν συνεκτικό προφορικό ή γραπτό κείμενο (με χρήση κατάλληλων λεξικογραμματικών επιλογών, τρόπων ανάπτυξης παραγράφων, κειμενικών δεικτών κ.ά) στο οποίο να παρουσιάζουν με επιχειρήματα τη δική τους άποψη για θέμα που τους ενδιαφέρει</p> <p>-να κατασκευάζουν πολυτροπικά κείμενα για ποικίλες περιστάσεις.</p> <p>-να κρίνουν τη σχέση της εικόνας / σκίτσου με το κείμενο και τον βαθμό αποτελεσματικότητάς της στο να αναδεικνύει ή να σχολιάζει τα νοήματα του κειμένου.</p> <p>παρουσιάζουν με επιχειρήματα τη δική τους άποψη.</p>
---	---	---	--	---

			<p>γραπτών και πολυτροπικών κειμένων (ανακοινώσεις, αναφορές, επιστολές, ηλεκτρονικά μηνύματα, δελτίο τύπου) ποικίλους αποδέκτες σχετικά με ένα ζήτημα που απασχολεί τη σχολική ή τοπική κοινότητα.</p>	
--	--	--	---	--

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Διαφήμιση και καταναλωτισμός

Στοχοθεσία: Η κατανόηση του ρόλου της διαφήμισης στην προβολή του καταναλωτικού προτύπου ζωής και στη διαμόρφωση κοινωνικών ταυτοτήτων. Κριτική αποτίμηση.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>-Η διαφήμιση είναι συνώνυμη του σύγχρονου τρόπου ζωής. Επιδρά στην καταναλωτική μας συμπεριφορά, επιδιώκοντας να κατευθύνει τις επιλογές μας.</p> <p>-Η διαφήμιση μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση των αισθητικών προτύπων μας.</p> <p>-Η διαφήμιση δεν προτείνει μόνο τα προϊόντα για τη χρηστικότητά τους αλλά, επενδύοντάς τα με μια πολιτισμική υπεραξία, προτείνει</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναζητούν, εντοπίζουν και κατανοούν κείμενα ακαδημαϊκού λόγου από ποικίλες πηγές (έντυπες, ηλεκτρονικές) σχετικά με το θέμα της ενότητας. Καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους. Παράγουν κείμενο, γραπτό, προφορικό ή πολυτροπικό, σχετικό με το θέμα -κατανοούν τις ποικίλες μορφές 	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> -εξοικειώνονται με τις δομές και τη γλώσσα του ακαδημαϊκού λόγου σχετικά με τον καταναλωτισμό και τη διαφήμιση.: υποταγμένος λόγος, υψηλός βαθμός ονοματοποίησης, παθητική σύνταξη κ.ά. -αναγνωρίζουν τον λόγο της διαφήμισης ως κατευθυντικό λόγο, ρητό ή λανθάνοντα. 	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> -καλούνται να διερευνήσουν και να καταγράψουν τις καταναλωτικές συνήθειες των συμμαθητών τους. Αρχικά, προβαίνουν σε βιβλιογραφική ανασκόπηση αντίστοιχων, σχετικών ερευνών. Στη συνέχεια, δημιουργούν ερωτηματολόγιο σχετικό με τις καταναλωτικές συνήθειες των έφηβων συμμαθητών τους, επεξεργάζονται τις απαντήσεις που έλαβαν στα ερωτηματολόγια τους, φτιάχνουν διαγράμματα και δημιουργούν ενημερωτική έκθεση των αποτελεσμάτων που θα αναρτηθεί στο σχολείο. 	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> -αξιοποιώντας γνώσεις για τη γλώσσα και την πολυτροπικότητα, να κατανοούν τον λόγο των διαφημίσεων και να τον διαβάζουν κριτικά, να τον αναγνωρίζουν, δηλαδή, ως κατευθυντικό λόγο. -να συγκρίνουν κείμενα με διαφορετικές οπτικές σχετικά με τη διαφήμιση και την

<p>μοντέλα ζωής.</p> <p>Οι διαφημίσεις κατασκευάζουν την πραγματικότητα ,ειδικά στην περίπτωση όπου δεν υπάρχει ανάγκη, αλλά θα πρέπει να δημιουργηθεί για να πωληθεί το προϊόν</p> <p>-Η διαφήμιση συνιστά πράξη επικοινωνίας που αναπαράγει κοινωνικά στερεότυπα, τα οποία παγιώνουν συγκεκριμένες κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές οπτικές για τον κόσμο.</p> <p>-Ο καταναλωτισμός καθοδηγεί με τη βοήθεια της διαφήμισης στην αναζήτηση πλούτου και κοινωνικής καταξίωσης υποσχόμενος “ευτυχία” .Ο επιδεικτικός καταναλωτισμός αναδεικνύει τις κοινωνικές ανισότητες.</p> <p>-Η διαφήμιση συνδέεται με τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο παίζοντας σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εκδοτικής γραμμής τους.</p> <p>-Η περίπτωση της διαφήμισης με κοινωνικό μήνυμα.</p> <p>-Ο διαφημιστικός λόγος αναπτύσσεται με ποικίλους τρόπους και χρησιμοποιεί κάθε μέσο πειθούς.</p> <p>Ο ρόλος των οργανώσεων</p>	<p>του διαφημιστικού λόγου ανάλογα με τον δίαυλο επικοινωνίας που χρησιμοποιεί (έντυπο, τηλεόραση, διαδίκτυο κ.λπ.).Προσεγγίζουν και νέες μορφές διαφήμισης, όπως η εστιασμένη διαφήμιση που έχει σχέση με το νέο κόσμο των βάσεων δεδομένων και των κοινωνικών δικτύων.</p> <p>-κατανοούν τη διαφήμιση ως ένα πολυσημειωτικό φαινόμενο, όπου χρησιμοποιούνται και διαπλέκονται πολλοί σημειωτικοί τρόποι, όπως η γλώσσα, τα ηχητικά ακούσματα, παντός είδους εικόνες, η γλώσσα του σώματος και πολλοί άλλοι.</p> <p>-αναγνωρίζουν τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται το διαφημιστικό μήνυμα (π.χ. αφήγηση, περιγραφή, μήνυμα που στηρίζεται σε επιχειρήματα ή τεχνάσματα, όπως λογοπαίγνια).. Στην περίπτωση των πολυτροπικών διαφημιστικών κειμένων σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα εξοικειώνονται επιπλέον :στην αποκωδικοποίηση των μηνυμάτων της εικόνας (οπτικός γραμματισμός),στην κατάλληλη αξιοποίηση της εικόνας για την κατασκευή νοήματος (οπτικός γραμματισμός),στον λειτουργικό συνδυασμό εικόνας και γραπτού κειμένου (πολυτροπικός γραμματισμός)</p>	<p>-κατανοούν τα ιδιαίτερα γλωσσικά χαρακτηριστικά της διαφήμισης (π.χ. λεκτικός πληθωρισμός, νεολογισμοί, ξενισμοί, επαναλήψεις, αντιθέσεις, σχήματα λόγου).</p> <p>-αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά του πολυτροπικού λόγου (ευρεία χρήση της εικόνας, της μουσικής, του ηχητικού εφέ) και τη σχέση τους με την πληροφοριακή οργάνωση των διαφημίσεων. Κρίνουν τη συμμετοχή των πολυτροπικών στοιχείων στη διαφημιστική στόχευση.</p> <p>- κατακτούν τα βασικά χαρακτηριστικά του κειμενικού τύπου της περιγραφής, όπως αυτή πραγματώνεται σε ποικίλες εκδοχές της διαφήμισης (τρόπος οργάνωσης της περιγραφής, σημασία της πληρότητας και της σαφήνειας- ακρίβειας σε μία περιγραφή, τρόπος εκφοράς του σχολίου και της κατασκευής της οπτικής γωνίας.)</p> <p>-κατανοούν βασικά στοιχεία της αφήγησης (αφηγητής, οπτική γωνία, εστίαση κτλ.) στη διαφήμιση. Αναζητούν την οπτική γωνία και τα γλωσσικά μέσα με τα οποία αυτή κωδικοποιείται.</p> <p>-κατανοούν τη χρήση και τη</p>	<p>-αναζητούν διαφημίσεις(π.χ αθλητικών ειδών) και τις κατατάσσουν σε κατηγορίες ανάλογα με το μέσο το οποίο χρησιμοποιούν. Παρατηρούν τις διαφορές, εντοπίζουν τους τρόπους πειθούς. Παρατηρούν τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στις διαφημίσεις, (στοιχεία λεκτικού πληθωρισμού, μεταφορικές χρήσεις, νεολογισμούς, παροιμίες, στίχους τραγουδιών, στερεότυπες εκφράσεις) ή τα πολυτροπικά στοιχεία(εικόνα ,ήχος κλπ) Παρουσιάζουν προφορικά στην τάξη τους τα συμπεράσματά τους και επιχειρηματολογούν σχετικά με την αποτελεσματικότητα των χρησιμοποιούμενων τρόπων και τη διαφημιστική στόχευση</p> <p>-συλλέγουν διαφημίσεις, αναζητούν σε αυτές χαρακτηριστικά του λόγου για τα κοινωνικά φύλα, προβληματίζονται για τη (στερεοτυπική) εικόνα των φύλων που προτείνουν. Παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους σε άρθρο (έμφαση στην οργάνωση του λόγου με παραγράφους που διαθέτουν συνεκτικότητα) και μέσω προγράμματος παρουσίασης (έμφαση στη θεματική περίοδο και τα πολυτροπικά στοιχεία).</p> <p>-μετατρέπουν την αφήγηση ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών διαφημίσεων σε προφορική και γραπτή αφήγηση. Συγκρίνουν την αφήγηση στη διαφήμιση με την αφήγηση στη λογοτεχνία ή στον πολιτικό λόγο διακρίνοντας ομοιότητες και διαφορές</p> <p>-συλλέγουν διαφημιστικά περιγραφικά κείμενα και εντοπίζουν τις διαφορές τους από κείμενα του ίδιου τύπου, άλλου κειμενικού είδους (π.χ. διαφήμιση πρακτορείου ταξιδιών / ταξιδιωτική περιγραφή). Παρατηρούν τον ρόλο των</p>	<p>κατανάλωση και να τα αξιοποιούν για την παραγωγή ενός δικού τους κειμένου σχολιαστικού /επιχειρηματολογικού/γνώμης (γραπτού ή/και πολυτροπικού).</p> <p>να συντάσσουν κειμενικά είδη που σχετίζονται με τον κόσμο της κατανάλωσης και της διαφήμισης (π.χ. δοκίμιο προβληματισμού ως προς τον ρόλο της διαφήμισης στην κατασκευή στερεοτύπων) μικρή έρευνα ,επιστολή διαμαρτυρίας κ.α.</p> <p>-να αναγνωρίζουν τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί η διαφήμιση και να τους αξιολογούν</p> <p>-να εντοπίζουν τα λεξιλογικά /μορφοσυντακτικά καθώς και τα πολυτροπικά στοιχεία που αποτελούν χαρακτηριστικά του λόγου της διαφήμισης. Να ερμηνεύουν την επιλογή τους ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.</p> <p>-να αναγνωρίζουν στον διαφημιστικό λόγο ποιος κειμενικός τύπος (αφήγηση / περιγραφή / επιχειρηματολογία) χρησιμοποιείται, ποια χαρακτηριστικά του αξιοποιούνται και με ποιον τρόπο.</p>
---	---	---	--	--

<p>καταναλωτών και της νομοθεσίας είναι σημαντικός για την αντιμετώπιση της αθέμιτης και παραπλανητικής διαφήμισης</p>	<p>-αναγνωρίζουν και αξιολογούν τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί η διαφήμιση. Σε διαφημιστικά μηνύματα που αναπτύσσονται με επιχειρήματα αξιολογούν την εγκυρότητα και την αλήθειά τους. Εντοπίζουν τεχνάσματα.</p> <p>-εντοπίζουν υπόρρητα μηνύματα, στάσεις και ιδεολογικά στοιχεία με βάση το περιεχόμενο του διαφημιστικού λόγου.</p> <p>-αντιλαμβάνονται και κρίνουν τη σχέση του τρόπου οργάνωσης μιας διαφήμισης με τον στόχο της.</p> <p>-κρίνουν την εκδοχή της αφήγησης στη διαφήμιση, κατανοώντας τις ταυτότητες των αφηγητών και το πλαίσιο μέσα στο οποίο προβάλλονται.</p> <p>-αντιλαμβάνονται και κρίνουν την επίδραση που ασκείται μέσω της διαπλοκής γλώσσας - εικόνας των διαφημίσεων στη διαμόρφωση στερεοτυπικών ταυτοτήτων.</p> <p>-κατανοούν και αξιολογούν τον λόγο και την εικόνα των διαφημίσεων ως πηγών πληροφοριών για την εποχή τους.</p>	<p>σημασία του “σλόγκαν” και του σήματος.</p> <p>-αναγνωρίζουν και αξιοποιούν: τις λεκτικές πράξεις, τη συγκινησιακή χρήση της γλώσσας, τον ρόλο του επιθέτου, τη χρήση του ρήματος (χρόνοι, εγκλίσεις, είδη ρημάτων), τον ελλειπτικό λόγο στις διαφημίσεις.</p> <p>-κατανοούν την επιλογή συγκεκριμένης γλωσσικής ποικιλίας στη συγκρότηση του διαφημιστικού λόγου και τη συμβολή της στην αποτελεσματικότητα του μηνύματος.</p> <p>-κατανοούν την ένταξη στοιχείων διακειμενικότητας στη διαφήμιση (παροιμίες, σίχιοι τραγουδιών).</p> <p>-αντιλαμβάνονται τα επίπεδα νοήματος σε μια εικόνα (π.χ. είδος, θέση και έκταση που καταλαμβάνουν τα χρώματα, τα συνοδευτικά σύμβολα, η γραμματοσειρά).</p>	<p>επιθέτων στην απόδοση της ακρίβειας ή ασάφειας των περιγραφόμενων καθώς και την εστίαση. Παρατηρούν και σχολιάζουν το ρόλο των εικόνων ή άλλων πολυτροπικών στοιχείων. Ερμηνεύουν το αποτέλεσμα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο.</p> <p>-αξιοποιούν το διαδίκτυο ή ένα σώμα εντύπων για να συλλέξουν διαφημίσεις και αναζητούν τα υπόρρητα μηνύματά τους. Κρίνουν τα μηνύματα, συντάσσουν μια επιστολή διαμαρτυρίας για την προβολή αθέμιτης διαφήμισης και επιχειρηματολογούν σχετικά.</p> <p>-αναλύουν διαφημίσεις σε σχέση με τη γλώσσα και την εικόνα προκειμένου να διαπιστώσουν πώς παρουσιάζονται διάφορες κοινωνικές ομάδες(γυναίκες εργαζόμενες/γυναίκες νοικοκυρές, νέοι/ ηλικιωμένοι). Περιγράφουν τις στερεοτυπικές εικόνες που εντοπίζουν και κρίνουν με επιχειρήματα τις προβαλλόμενες προκαταλήψεις.</p> <p>- Κάνουν μικρή έρευνα αναζητώντας διαφημίσεις με κοινωνικό μήνυμα (εθελοντική αιμοδοσία, παιδική εργασία, ενδοοικογενειακή βία κ.α.) Επισημαίνουν τις διαφορές τους από τις διαφημίσεις καταναλωτικών προϊόντων. Δημιουργούν μια διαφήμιση για έναν μη κυβερνητικό οργανισμό (ΜΚΟ), που θα ανεβάσουν στον διαδικτυακό τόπο του σχολείου τους,</p> <p>-μελετούν κείμενα ακαδημαϊκού λόγου που παρουσιάζουν τις οικονομικές / πολιτικές / κοινωνικές όψεις της διαφήμισης και τη σχέση διαπλοκής της με τα Μ.Μ.Ε. Συνθέτουν γραπτό ή /και πολυτροπικό κείμενο με την δική τους</p>	<p>-να κατανοούν και να κρίνουν τις στερεοτυπικές αντιλήψεις που προβάλλει ο διαφημιστικός λόγος.</p> <p>-να αναγνωρίζουν στον διαφημιστικό λόγο την εποχή και τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας που τον παράγει.</p> <p>-να εντοπίζουν και να αξιολογούν στοιχεία από κοινωνικά ιδιώματα που χρησιμοποιούνται σε διαφημίσεις, σε σχέση με το πλαίσιο επικοινωνίας που επιδιώκει ο δημιουργός τους</p>
--	---	---	---	--

			άποψη.	
--	--	--	--------	--

4^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Νεότητα – Εφηβεία (βιώματα, ανησυχίες, ενδιαφέροντα)

Στοχοθεσία: Ανάδειξη του σύγχρονου προσώπου των νέων. Κατανόηση των σχέσεών τους με τη μεγαλύτερη γενιά, των ανησυχιών και των προσδοκιών τους. Προσέγγιση των νεανικών ταυτοτήτων και της έκφρασής τους σε μορφές νεανικής κουλτούρας.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>-Η εφηβεία είναι μια φάση μετάβασης στην ενήλικη ζωή κατά την οποία συντελούνται μεγάλες βιολογικές και ψυχολογικές αλλαγές.</p> <p>-Η εφηβεία είναι μια περίοδος ανακάλυψης του εαυτού.</p> <p>-Στη διάρκεια της εφηβείας ο νέος γνωρίζει τον κοινωνικό ρόλο του φύλου του, αποκτά αναγκαίες δεξιότητες για την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνική και</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με τον ακαδημαϊκού τύπου λόγο που κυριαρχεί στα πιο επιστημονικά ή εκλαϊκευμένα επιστημονικού περιεχομένου κείμενα, σε σχέση με τη νεότητα και την εφηβεία Συγκρίνουν με το λόγο της καθημερινότητας, για το ίδιο θέμα, σε πιο οικεία στους μαθητές διαβάσματα (π.χ. life style περιοδικά).</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με το ακαδημαϊκό λεξιλόγιο της εγγράμματης καθημερινότητάς τους (βιολογίας, ψυχολογίας, κοινωνιολογίας) το οποίο αναφέρεται στους εφήβους.</p> <p>-εξοικειώνονται με τις δομές των κειμενικών ειδών του λόγου (π.χ. επιστημονικά δοκίμια, ή εκλαϊκευμένα άρθρα επιστημονικού περιεχομένου σε έντυπα, ηλεκτρονικά και ψηφιακά</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>- συγκρίνουν κείμενα για τους νέους που προέρχονται από διαφορετικές κειμενικές κοινότητες (π.χ. ακαδημαϊκά, διαφημιστικά ή δημοσιογραφικά κείμενα) και εντοπίζουν τους τρόπους συγκρότησης/αποτύπωσης νεανικών ταυτοτήτων. Παρουσιάζουν σε κείμενο (γραπτό ή/και πολυτροπικό) βασικά χαρακτηριστικά της εφηβείας.</p> <p>-συλλέγουν κείμενα της νεανικής καθημερινότητας (στίχοι τραγουδιών,</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:</p> <p>-να αντιμετωπίζουν κριτικά διάφορα κείμενα από έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες του ακαδημαϊκού και εκλαϊκευμένου ακαδημαϊκού λόγου που σχετίζεται με την εφηβεία.</p> <p>-να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις διαφορές ως προς την πρόθεση του πομπού και τις</p>

<p>πολιτική ζωή, κατακτά το αξιακό του σύστημα.</p> <p>-Για την εφηβεία αναπτύσσεται πληθώρα επιστημονικών απόψεων (συχνά αντίθετων μεταξύ τους), παράλληλα με απλουστευτικές αντιλήψεις για τους εφήβους που κυκλοφορούν σε διάφορα νεανικά περιοδικά ή εν είδει συμβουλών σε έντυπα ή ψηφιακά μέσα κλπ</p> <p>-Στη διάρκεια της εφηβείας η αντίθεση με τους μεγαλύτερους και ό,τι αυτοί εκπροσωπούν εμφορείται συχνά από τη διάθεση προσδιορισμού μιας ξεχωριστής ταυτότητας μέσα από την αντιπαράθεση.</p> <p>-Η φιλία και ο έρωτας έχουν ιδιαίτερη σημασία και προσδιορίζουν την κοινωνική ζωή των νέων.</p> <p>-Πρότυπα από τον χώρο του θεάματος και του αθλητισμού έχουν ξεχωριστή επιρροή στη διαμόρφωση των νεανικών ταυτοτήτων.</p> <p>-Η ανάγκη των νέων για επαναπροσδιορισμό και ένταξη σε ομάδες συνομηλίκων τους καθοδηγεί στην αναζήτηση ιδιαίτερων τρόπων έκφρασης (ιδιαίτερα μουσικά είδη, graffiti, νεανική γλωσσική ποικιλία).</p>	<p>-κατανοούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά διαφορετικών κειμενικών ειδών (π.χ συνεντεύξεις, έρευνα , άρθρα σε έντυπα ή διαδικτυακά μέσα) που αναφέρονται στους εφήβους και τα προβλήματά τους</p> <p>- κατανοούν κείμενα από ποικίλες πηγές σχετικά με το θέμα της εφηβείας και καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους. Σχεδιάζουν και παράγουν λόγο (προφορικό, γραπτό, πολυτροπικό) αξιοποιώντας στοιχεία από τις σημειώσεις τους</p> <p>κατανοούν την τεχνική και τον ρόλο της πύκνωσης κειμένου (περίληψη) στη διαδικασία συγκρότησης τελικών κειμένων (μικρής δημοσιογραφικής έρευνας, άρθρου, δοκιμίου). Κατανοούν επίσης τη λογική της παράφρασης στην περίπτωση της μεταφοράς (προφορικών) απόψεων .</p> <p>-εξοικειώνονται μέσα από τη διαδικασία παραγωγής κειμένων(προφορικών, γραπτών , πολυτροπικών), με το γεγονός ότι η επιλογή κατάλληλου ύφους, προσαρμοσμένου την περίσταση επικοινωνίας, συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα του λόγου.</p> <p>- διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της νεανικής γλωσσικής ποικιλίας και</p>	<p>μέσα, συνεντεύξεις).</p> <p>-αναγνωρίζουν και αξιολογούν στοιχεία γλωσσικής ποικιλότητας στον νεανικό λόγο και τον επικοινωνιακό τους ρόλο.</p> <p>-διακρίνουν τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της γλώσσας που χρησιμοποιούν οι νέοι στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικά μηνύματα).</p> <p>-αναγνωρίζουν σε διάφορα κειμενικά είδη που απευθύνονται στους νέους, γλωσσικά ή πολυτροπικά στοιχεία τα οποία κατασκευάζουν τις νεανικές ταυτότητες (π.χ. ειδικό λεξιλόγιο στον διάλογο, χρήση ξένων λέξεων εικόνες, μουσική).</p> <p>-μελετούν την ποικιλία της μεταφορικής χρήσης της γλώσσας στη νεανική γλωσσική ποικιλία.</p> <p>-κατανοούν νέα σχήματα οργάνωσης πληροφοριών σε υβριδικά / πολυτροπικά κείμενα που παρήγαγαν έφηβοι ή νέοι.</p> <p>-εντοπίζουν τους γλωσσικούς μηχανισμούς (λεξιλογικούς, γραμματικοσυντακτικούς) τους οποίους χρησιμοποιεί ο εξουσιαστικός λόγος που απευθύνεται στους νέους.</p>	<p>νεανικά ιστολόγια, νεανικός τύπος) και παρατηρούν μέσω της γλώσσας και της εικόνας πώς αναπαριστάται η κοινωνική ομάδα των νέων (ποιες ανησυχίες , ενδιαφέροντα , εμπειρίες τους προβάλλονται).</p> <p>-εξασκούνται στην περιγραφή ενός συνομηλίκου τους ή/και ενηλίκου και αντιλαμβάνονται τη σημασία των επιθέτων για την παρουσίαση χαρακτηριστικών εμφάνισης και συμπεριφοράς, τον τρόπο οργάνωσης της περιγραφής, το σχόλιο και την κατασκευή της οπτικής γωνίας.</p> <p>-κάνουν μικρή έρευνα με συνεντεύξεις και ερωτηματολόγιο ανάμεσα σε συνομηλίκους τους για τα ενδιαφέροντα και τα προβλήματα της εφηβείας τους. Οργανώνουν συζήτηση με διάλογο και ανταλλαγή απόψεων /εμπειριών και από κοινού καταλήγουν σε συμπεράσματα σχετικά με το πώς οι ίδιοι βιώνουν την εφηβεία. Καταγράφουν τα βιώματα, ανησυχίες, ενδιαφέροντά τους με τρόπους που τους εκφράζουν. Αξιοποιούν την πολυτροπικότητα στην παρουσίασή τους.</p> <p>-αναζητούν στο διαδίκτυο/τύπο πληροφορίες για παλαιότερα νεανικά κινήματα, παρουσιάζουν τα αιτήματα και τον λόγο των συνθημάτων τους. Συγκρίνουν με το λόγο των σύγχρονων τρόπων έκφρασης των νέων.</p>	<p>γλωσσικές του επιλογές ανάμεσα σε ένα επιστημονικό κείμενο και την εκλαϊκευμένη του μορφή.</p> <p>-να αξιοποιούν σε ποικίλα κειμενικά είδη ένα ευρύ λεξιλόγιο, σχετικό με τα χαρακτηριστικά νέων ατόμων και συμπεριφορών της εφηβείας.</p> <p>-να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα ερευνών για τους εφήβους σε πολυτροπικό κείμενο που δημιούργησαν στον υπολογιστή.</p> <p>-να εντοπίζουν τα λεξιλογικά και μορφοσυντακτικά στοιχεία που ταυτοποιούν την ιδεολογία και την οπτική ενός νεαρού συγγραφέα ή ομιλητή.</p> <p>-να συγκρίνουν κείμενα που προέρχονται από διαφορετικές κειμενικές κοινότητες και να ανιχνεύουν με ποιους τρόπους τα γλωσσικά /πολυτροπικά στοιχεία και η κειμενική οργάνωση επιχειρούν να διαμορφώσουν ή να επηρεάσουν τις νεανικές ταυτότητες.</p> <p>-να αξιολογούν την ποιότητα των πληροφοριών / την οργάνωση / τη γλώσσα και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα ποικίλων εφηβικών κειμένων.</p>
--	--	--	---	--

<p>- Οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν τρόπους επικοινωνίας που είναι δημοφιλείς στους εφήβους.</p> <p>-Η εφηβική και νεανική ηλικία αποτελεί στόχο τόσο της καταναλωτικής ιδεολογίας όσο και της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας.</p> <p>-Ο υπό διαμόρφωση ψυχισμός των εφήβων αντιμετωπίζει απειλές τόσο από τον ψηφιακό κόσμο (εθισμός) όσο και από την ιδεολογική χειραγώγηση του λόγου της προπαγάνδας (πολιτικής - εμπορικής).</p>	<p>αντιλαμβάνονται πώς στον λόγο των νέων (π.χ ομαδική συζήτηση με διάλογο, συνεντεύξεις, νεανικά ιστολόγια, νεανικά τραγούδια σχολικές εφημερίδες)</p> <p>αποτυπώνονται συγκεκριμένες οπτικές θέασης του κόσμου.</p> <p>-προσεγγίζουν κριτικά το προφίλ και τη συμπεριφορά των χρηστών των διαδικτυακών κοινοτήτων, ιδίως των νεαρών ατόμων.</p> <p>-αναγνωρίζουν και κρίνουν τις επιρροές που δέχεται η νεανική κουλτούρα από αντίστοιχες ξένες κουλτούρες.</p> <p>-κατανοούν ότι ο κόσμος του θεάματος παράγει και προτείνει στερεότυπα (εμφάνισης, συμπεριφοράς, τρόπων ζωής, ψυχαγωγίας) στους νέους. Κρίνουν τα προβαλλόμενα πρότυπα.</p> <p>- κατανοούν πως τα νεανικά μέσα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας επηρεάζουν τα νεανικά πολιτισμικά και γλωσσικά πρότυπα.</p> <p>-κρίνουν τον λόγο της πολιτικής και της διαφήμισης που απευθύνεται στους νέους.</p> <p>-αναγνωρίζουν και κρίνουν τον εξουσιαστικό λόγο σε αντιπαράθεση με τον λόγο της πειθούς που απευθύνεται στους νέους.</p>		<p>-αναλύουν διάφορες διαφημίσεις που απευθύνονται σε εφήβους. Καταγράφουν στοιχεία νεανικής γλώσσας και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.</p> <p>-μελετούν τη γλώσσα που χρησιμοποιούν οι νέοι σε διάφορα ψηφιακά περιβάλλοντα (π.χ. ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, sms, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook).Συσχετίζουν τις χρήσεις με τις ταυτότητες των νέων και τους σκοπούς των κειμένων.</p> <p>- κάνουν μικρή έρευνα και καταγράφουν συνομιλίες μεταξύ εφήβων και μεταξύ ενηλίκων. Ανιχνεύουν τις ταυτότητες που αναδεικνύονται.</p> <p>-αναλύουν και συγκρίνουν έντυπα ή/και διαδικτυακά και πολυμεσικά κείμενα που αναφέρονται στα πρότυπα ομορφιάς της δυτικής κοινωνίας. Κάνουν μικρή έρευνα για τα πρότυπα ομορφιάς σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους και πολιτισμούς. Συντάσσουν κείμενο επιχειρηματολογίας κρίνοντας τις οπτικές, τις αξίες και τα πρότυπα που δημιουργεί ο χώρος της μόδας επηρεάζοντας την ταυτότητα των εφήβων.</p> <p>- διοργανώνουν μια εκδήλωση νεανικής δημιουργίας (συναυλία, θεατρική παράσταση, προβολή μαθητικής</p>	<p>-να συντάσσουν φιλική ή/και τυπική επιστολή αναπτύσσοντας θέματα που τους απασχολούν (πχ το εκπαιδευτικό σύστημα, ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο, εθισμοί, οικογενειακές σχέσεις, πρόκληση της τεχνολογίας και ψηφιακός αναλφαριθμητισμός κτλ.).</p>
--	--	--	---	---

			<p>ταινίας) για να ευαισθητοποιήσουν σχετικά με ένα θέμα που τους ενδιαφέρει. Δημιουργούν κάθε είδους μονοτροπικά ή πολυτροπικά κείμενα (δελτίο τύπου, πρόσκληση, αφίσα κλπ) για να προβάλουν την εκδήλωση.</p> <p>-στο πλαίσιο δημιουργικής γραφής, μελετούν λογοτεχνικές αυτοβιογραφικές αφηγήσεις και παρουσιάζουν σε αφηγηματικό - περιγραφικό λογοτεχνικό κείμενο το προσωπικό τους προφίλ.</p>	
--	--	--	--	--

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

1 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Μέσα Ενημέρωσης και πολίτης				
Στοχοθεσία: Κατανόηση του ρόλου των Μέσων Ενημέρωσης (Μ.Ε.) στη σύγχρονη κοινωνία και δημοκρατία. Ο λόγος των Μέσων Ενημέρωσης. Καλλιέργεια της κριτικής συνείδησης και της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στην κοινωνία.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>-Τα Μ.Ε. στις διάφορες μορφές τους (έντυπη, τηλεοπτική/ραδιοφωνική, διαδικτυακή) κατασκευάζουν την πραγματικότητα, αποτελούν δηλαδή διαμεσολαβητές που προβάλλουν επιλεγμένες αναπαραστάσεις της πραγματικότητας μέσω της αποκαλούμενης «εκδοτικής γραμμής» του κάθε μέσου.</p> <p>-Τα Μ.Ε. αποτελούν σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με την ποικιλία των επιστημονικών προσεγγίσεων (ακαδημαϊκός λόγος) σε σχέση με τις μορφές και τον ρόλο των Μ.Ε. στη σύγχρονη πραγματικότητα (π.χ. τη δεοντολογία, τον ρόλο των Μ.Ε. στη διαμόρφωση ταυτοτήτων, τις νέες διαδικτυακές μορφές ενημέρωσης). Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να διαβάζουν κριτικά τα κείμενα αυτά και να καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-εξοικειώνονται με τις ιδιαιτερότητες του</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με τις δομές και τη γλώσσα του ακαδημαϊκού λόγου σχετικά με τα Μ.Ε.: υποταγμένος λόγος, υψηλός βαθμός ονοματοποίησης, παθητική σύνταξη κ.ά.</p> <p>-εξοικειώνονται με τις δομές των κειμενικών ειδών του δημοσιογραφικού λόγου (π.χ. της είδησης στα έντυπα, ηλεκτρονικά και ψηφιακά μέσα, του δελτίου</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-διερευνούν τον ρόλο των Μ.Ε. στις σύγχρονες κοινωνίες και στη λειτουργία της δημοκρατίας. Η διερεύνηση γίνεται σε επιστημονικά κείμενα (δοκίμια, άρθρα) που προσεγγίζουν το ζήτημα από διαφορετικές οπτικές γωνίες.</p> <p>-αναλύουν κριτικά μια είδηση διατυπώνοντας ερωτήματα: ποιος δημιούργησε την είδηση; Ποιες τεχνικές (γλωσσικές ή σημειωτικές επιλογές) χρησιμοποιήθηκαν, ώστε να προσελκύσει</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να μπορούν:</p> <p>-να επεξηγούν και να εξειδικεύουν τον επιστημονικό προβληματισμό ως προς τον ρόλο των Μ.Ε. στη λειτουργία της δημοκρατίας, στη συγκρότηση της πραγματικότητας και των ανθρώπινων ταυτοτήτων.</p>

<p>ταυτοτήτων σε συνδυασμό με άλλους φορείς και θεσμούς.</p> <p>-Ιδιοκτησιακό καθεστώς και διαφήμιση αποτελούν την οικονομική βάση των Μ.Ε., εκτός από τα δημόσια μέσα που έχουν κρατική χρηματοδότηση μέσω του φόρου των πολιτών.</p> <p>-Οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα συνδέονται με τα Μ.Ε. επηρεάζοντας τη λειτουργία τους στις σύγχρονες δημοκρατίες.</p> <p>-Η δημοσιογραφική δεοντολογία περιλαμβάνει ηθικούς κανόνες για την εγκυρότητα, την αμεροληψία και την αξιοπιστία της ενημέρωσης.</p> <p>-Ο ρόλος των δημοσιογραφικών πρακτορείων και των ισχυρών διεθνών Μ.Ε. είναι σημαντικός για τη διαμόρφωση της ατζέντας αλλά και του περιεχομένου των καθημερινών ειδήσεων σε παγκόσμιο πλαίσιο.</p> <p>- Δημιουργούνται νέες μορφές ενημέρωσης μέσω του διαδικτύου (περιβάλλοντα Δεύτερου Ιστού) και νέες μορφές έκφρασης – συμμετοχής. Στα σύγχρονα επικοινωνιακά δεδομένα προκύπτουν νέες προκλήσεις/ ρόλοι για τους πολίτες.</p>	<p>δημοσιογραφικού λόγου σε επίπεδο κειμενικών ειδών (π.χ. η είδηση στις ποικίλες εκδοχές της στα έντυπα, ηλεκτρονικά και διαδικτυακά μέσα, η μικρή δημοσιογραφική έρευνα και το ρεπορτάζ).</p> <p>-κατανοούν τον ρόλο της πολυτροπικότητας, π.χ. της εικόνας, του χρώματος και των τυπογραφικών στοιχείων.</p> <p>-εξοικειώνονται με τη διαδικασία της σύνταξης των ειδήσεων, αξιοποιούν δηλαδή πολλαπλές πηγές και ποικίλα δεδομένα (προφορικά – γραπτά – ψηφιακά) και τα μετατρέπουν σε είδηση.</p> <p>- διακρίνουν την ειδησεογραφική (μεικτό είδος «είδηση-σχόλιο») από τη σχολιαστική δημοσιογραφία (είδη που παίρνουν αφορμή από μια είδηση αλλά είναι κατά βάση κείμενα σχολιασμού, π.χ. κύριο άρθρο, άρθρο γνώμης, προσωπική στήλη κ.λπ.). Αναγνωρίζουν τις μορφές του σχολίου (εκφορά σχολίου με γλωσσικά και μη γλωσσικά μέσα) στην ειδησεογραφική δημοσιογραφία.</p> <p>-διαβάζουν κριτικά δημοσιογραφικούς τίτλους. Κατανοούν το μήνυμα του τίτλου αναγνωρίζοντας γιατί ο συντάκτης επέλεξε το συγκεκριμένο θέμα και ποια είναι η οπτική γωνία πραγμάτευσής του.</p> <p>-διαβάζουν κριτικά κείμενα της «δημοσιογραφίας των πολιτών» από τα περιβάλλοντα Δεύτερου Ιστού (ιστολόγια) και αντιλαμβάνονται την οπτική των συντακτών τους.</p>	<p>ειδήσεων στα ηλεκτρονικά μέσα, του ρεπορτάζ).</p> <p>-αναγνωρίζουν και αξιοποιούν τη συμβολή των συντακτικών επιλογών στην κατασκευή του νοήματος στον δημοσιογραφικό λόγο, π.χ. τη χρήση της παθητικής και ενεργητικής σύνταξης, τον ρόλο της σειράς των συντακτικών όρων, τον ρόλο των ελλειπτικών προτάσεων (πρωτίστως στους τίτλους), τον ρόλο των ονοματικών και ρηματικών φράσεων.</p> <p>-αναγνωρίζουν και αξιοποιούν τον ρόλο των γλωσσικών επιλογών στην κατασκευή του νοήματος στα Μ.Ε., π.χ. τη γλωσσική ποικιλότητα, τους νεολογισμούς και το λεξιλόγιο (βλ. διαφορές σε αθλητικό, πολιτικό, νεανικό λόγο), τα στοιχεία προφορικότητας (συνομιλιακό ύφος), τη μεταφορά κυρίως ως ρητορική επιλογή υπερβολής ή ως δείκτη οικειότητας (π.χ. προφορικό ύφος), τη χρήση του ευθέος και πλάγιου λόγου (παραθέματα), τον ρόλο της στίξης.</p> <p>-διακρίνουν τις μίξεις κειμενικών ειδών, κειμενικών τύπων και λόγων στα Μ.Ε. (π.χ. μίξη του ψυχαγωγικού με τον ενημερωτικό λόγο, μίξη του κειμενικού είδους του δελτίου ειδήσεων με τον σχολιασμό των γεγονότων κ.λπ.) και το τι εξυπηρετούν.</p>	<p>την προσοχή; Πώς και γιατί διαφορετικοί άνθρωποι κατανοούν διαφορετικά την ίδια είδηση; Ποιες αξίες, τρόποι ζωής και οπτικές γωνίες αναπαριστώνται ή παραλείπονται;</p> <p>-συγκρίνουν ίδιες θεματικά ειδήσεις που είναι δημοσιευμένες/αναρτημένες σε διαφορετικά έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα για εντοπισμό των διαφορετικών οπτικών γωνιών τους.</p> <p>-αποδομούν τα κειμενικά είδη της είδησης και ταυτοποιούν τα συστατικά τους (με βάση τις δομές, τις γλωσσικές επιλογές, τις μίξεις και την πολυτροπικότητα). Συντάσσουν ειδήσεις.</p> <p>-συγκρίνουν τηλεοπτικές ειδησεογραφικές εκπομπές ως προς τα θέματα, τη σειρά με την οποία παρουσιάζονται, τη θέση που εκφράζει το κανάλι κτλ.</p> <p>-συγκρίνουν πρωτοσέλιδους τίτλους εφημερίδων (μέγεθος, θέση, χρώμα, εικονιστικά συστατικά, τυπογραφικά στοιχεία κλπ).</p> <p>- κάνουν ποικίλες άλλες συγκρίσεις, π.χ. συγκρίνουν εξώφυλλα ειδησεογραφικών περιοδικών, εφημερίδων ή τους τίτλους δημοσιογραφικών τηλεοπτικών εκπομπών· κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα σε εφημερίδες και δημοσιογραφικά ιστολόγια ή ανάμεσα σε πρωινές τηλεοπτικές εκπομπές ή σε εκπομπές ελληνικών και ξένων Μ.Ε.</p> <p>-διεξάγουν μία διαχρονική μικροέρευνα: συλλέγουν και συγκρίνουν τίτλους</p>	<p>-αξιοποιώντας γνώσεις για τη γλώσσα και την πολυτροπικότητα, να κατανοούν τον λόγο των Μ.Ε. και να τον διαβάζουν κριτικά, να εντοπίζουν δηλαδή το γεγονός, το σχόλιο και την ιδεολογική οπτική του συντάκτη.</p> <p>-να παρεμβαίνουν δημιουργικά με δικές τους πρωτοβουλίες στον χώρο της ενημέρωσης (δημιουργία δικών τους έντυπων, ηλεκτρονικών, διαδικτυακών μέσων έκφρασης και έκφραση των απόψεών τους σε τρέχοντα κοινωνικά και πολιτισμικά ζητήματα).</p> <p>-να συντάξουν κειμενικά είδη που σχετίζονται με τον κόσμο των Μ.Ε. (π.χ. δοκίμιο προβληματισμού ως προς τον ρόλο των Μ.Ε., μικρή είδηση, μικρή έρευνα, ρεπορτάζ).</p>
---	--	---	---	--

<p>-Οι ταυτότητες των νέων βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση με τα ποικίλα μέσα (έντυπα, ηλεκτρονικά, διαδικτυακά) και τις ποικίλες εκπομπές για τους νέους και τα χαρακτηριστικά τους.</p> <p>-Οι νέοι, με την προτίμησή τους σε συγκεκριμένα Μ.Ε. και συγκεκριμένου τύπου εκπομπές/κείμενα, επηρεάζουν τις κατευθύνσεις του σχεδιασμού ακροατηρίου των Μ.Ε.</p> <p>-Οι νέοι μπορούν να ασκηθούν ενεργά στο πώς οι σύγχρονοι πολίτες μπορούν να αναζητήσουν εναλλακτικούς δρόμους διαμόρφωσης της ενημέρωσης, π.χ. αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων για μαθητική δημοσιογραφική έκφραση ως προετοιμασία για μια κριτική σχέση με τα Μ.Ε. και για ενεργή συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών.</p>	<p>-κατανοούν την τεχνική και τον ρόλο της πύκνωσης κειμένου (περίληψη) στη διαδικασία συγκρότησης τελικών κειμένων (μικρής δημοσιογραφικής έρευνας, ειδήσεων, άρθρου, ρεπορτάζ και δοκιμίου). Κατανοούν επίσης τη λογική της παράφρασης στην περίπτωση της μεταφοράς (προφορικών) απόψεων από δημόσια πρόσωπα (πλάγιος λόγος).</p> <p>-κατανοούν τις ιδιαιτερότητες που έχει το κάθε μέσο (έντυπο, διαδικτυακό, τηλεοπτικό) και πώς αυτές εκφράζονται.</p> <p>-αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες των μέσων σε σχέση με τον χρόνο δημοσίευσης των ειδήσεων (έντυπα – ηλεκτρονικά μέσα – διαδίκτυο).</p> <p>-αντιλαμβάνονται τις μορφές αλληλεπίδρασης των ποικίλων μέσων με το κοινό τους (τηλεφωνική διαμαρτυρία/ τηλεόραση, γραπτή επιστολή/εφημερίδα, προφορική παρέμβαση/ ραδιόφωνο, γραπτά σχόλια αναγνωστών/διαδίκτυο).</p> <p>-κατανοούν την ιδιαιτερότητα της δημοσιογραφικής γραφής ανάλογα με το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κάθε μέσο, το ιδιοκτησιακό καθεστώς και τα κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα.</p>	<p>-αξιολογούν τη συμβολή των παραγωγιστικών στοιχείων στην κατασκευή του νοήματος, π.χ. δικαιολογούν την επιλογή του επιτονισμού ή την επιλογή της παύσης και άλλων παραγωγιστικών στοιχείων στην προφορική εκφώνηση του δημοσιογραφικού λόγου (ρυθμός ομιλίας, ένταση φωνής).</p> <p>-αναγνωρίζουν τη διακειμενικότητα στην είδηση, π.χ. φράσεις στον τίτλο ή παραθέματα στο κύριο σώμα που ανακαλούν αναγνωστικές μνήμες από τον χώρο της λογοτεχνίας, της μυθολογίας, του κινηματογράφου κ.λπ.</p> <p>-αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες παραδοσιακών και σύγχρονων μέσων ενημέρωσης, π.χ. χρήση της σελίδας ή της ιστοσελίδας, το υπερκείμενο, τα πολυμέσα κλπ.</p>	<p>εφημερίδων ή τηλεοπτικών ειδήσεων από διαφορετικές χρονικές περιόδους και ερμηνεύουν τις διαφορές τους.</p> <p>-διεξάγουν ποικίλες μικροέρευνες που έχουν σχέση με τα ενδιαφέροντα της κάθε μαθητικής κοινότητας και δημοσιεύουν τα κείμενα στα δικά τους μέσα. Λειτουργούν ως ρήτορες: αναλύουν περιστάσεις, αναλύουν και κατανοούν κείμενα με βάση συγκεκριμένους παραμέτρους και ασκούνται στο να συνθέτουν με βάση τη λογική του σχεδιασμού (αξιοποίηση διαθέσιμων πόρων, προκειμένου να δημιουργηθούν νέοι σημειωτικοί πόροι).</p> <p>-εκφράζονται δημιουργικά μέσα από την οργάνωση και παρουσίαση εκπομπών (ραδιοφωνικής ή τηλεοπτικής ειδησεογραφικής εκπομπής), την έκδοση μαθητικού περιοδικού, τη δημιουργία ιστολογίου της τάξης με έντονο το στοιχείο της αμφισβήτησης των κυρίαρχων αναπαραστάσεων.</p>	
---	---	--	--	--

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κοινωνικά στερεότυπα και ρατσισμός				
Στοχοθεσία: Συνειδητοποίηση των τρόπων με τους οποίους διαμορφώνονται και αναπαράγονται κοινωνικά στερεότυπα και μορφές ρατσισμού. Καλλιέργεια τρόπων αποδυνάμωσης στερεοτύπων και ρατσιστικών στάσεων.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>-Τα άτομα ακολουθούν (θετικά και αρνητικά) κοινωνικά στερεότυπα, τα οποία κατασκευάζουν διαφορετικές ταυτότητες διαμορφώνοντας έτσι την κοινωνική πραγματικότητα.</p> <p>-Τα στερεότυπα διαιωνίζονται στους λόγους της οικογένειας, του σχολείου, των Μ.Ε. κ.λπ. και συμβάλλουν στη δημιουργία προκαταλήψεων, διακρίσεων και περιθωριοποίησης.</p> <p>-Η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην άρση των στερεοτύπων και των διαστρεβλώσεων που δημιουργούν.</p> <p>-Υφίστανται διάφορα είδη ρατσισμού (φυλετικός, έμφυλος, κοινωνικός, εθνοτικός κτλ.) που συναρτώνται με ιστορικές και κοινωνικοπολιτισμικές παραμέτρους.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με την ποικιλία των επιστημονικών προσεγγίσεων (ακαδημαϊκός λόγος ή εκλαϊκευμένος ακαδημαϊκός λόγος) σε σχέση με τη δημιουργία στερεοτύπων και τις μορφές ρατσισμού. Καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-συνειδητοποιούν την έννοια των στερεοτύπων και κατανοούν τη διαφορά μεταξύ προσωπικής άποψης και προκατάληψης.</p> <p>-συνειδητοποιούν τους τρόπους (π.χ. απλούστευση, γενίκευση, μεταφορά κ.λπ.) με τους οποίους διάφοροι παράγοντες (οικογένεια, Μ.Ε. κ.λπ.) δημιουργούν ή αναπαράγουν στερεότυπα.</p> <p>-εξοικειώνονται με επιλογές γλωσσικών ή άλλων σημειωτικών μέσων για την κατασκευή κοινωνικών και</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με τις δομές και τη γλώσσα κειμένων ακαδημαϊκού τύπου (π.χ. επιφυλλίδες, αποσπάσματα μελετών, δοκίμια), που αναφέρονται στη δημιουργία στερεοτύπων και σε διάφορες μορφές ρατσισμού.</p> <p>-αναγνωρίζουν τη συμβολή των γλωσσικών επιλογών ποικίλων κειμένων στη δημιουργία και αναπαραγωγή στερεοτυπικών αντιλήψεων και ρατσιστικών στάσεων (για τις γυναίκες, τους μετανάστες, τους νέους, τη γλωσσική ποικιλότητα κ.λπ.), π.χ. τον ρόλο του επιθέτου ή και άλλων γλωσσικών στοιχείων για την απόδοση προσωπικών χαρακτηριστικών και χαρακτηρισμού συμπεριφοράς ενός ατόμου, τις εκφράσεις που συνιστούν ρατσιστικό λόγο κ.λπ.</p> <p>-αναγνωρίζουν γλωσσικά στερεότυπα, π.χ. τη χρήση του αρσενικού γένους για τη δήλωση των δύο κοινωνικών</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-ερευνούν σε ποικίλα είδη κειμένων των Μ.Ε. (είδηση, άρθρο, σχόλιο κ.λπ.) τις διαφορετικές οπτικές πάνω σε κοινωνικά στερεότυπα. Συντάσσουν μονοτροπικά ή πολυτροπικά κείμενα με τα οποία επιχειρούν να αναλύσουν τις διαφορετικές οπτικές με κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς όρους.</p> <p>-ερευνούν με ερωτηματολόγιο τις αντιλήψεις των αγοριών για τα κορίτσια και αντίστροφα, τις γλωσσικές προκαταλήψεις, τις αντιλήψεις σχετικά με εθνοτικές ομάδες που αντιμετωπίζονται ρατσιστικά (π.χ. Ρομά). Παρουσιάζουν τις διαπιστώσεις τους στην τάξη με χρήση λογισμικού παρουσίασης και αναπτύσσουν τις σκέψεις τους σε ολοκληρωμένα δοκιμακού τύπου κείμενα.</p> <p>-δημιουργούν κολάζ από εικόνες της Google ή Yahoo, προκειμένου να ερευνήσουν αν και πώς το διαδίκτυο αναπαριστά στερεοτυπικά ορισμένα θέματα, π.χ. τους άνδρες και τις γυναίκες, τους εφήβους και τους ηλικιωμένους. Αξιοποιούν τα κείμενα αυτά σε εκδηλώσεις που οργανώνουν.</p> <p>-ανιχνεύουν τους ρητούς ή υπόρρητους τρόπους αναπαράστασης στερεοτύπων σε κείμενα, π.χ. διερευνούν σε μυθοπλαστικά κείμενα πώς αναπαριστώνται τα διαφορετικά κοινωνικά φύλα, αν υπάρχουν στερεοτυπικές αναπαραστάσεις και περιορισμοί στις δραστηριότητες των χαρακτήρων, αν η πολιτισμική ετερότητα αντιπροσωπεύεται από</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:</p> <p>-να διακρίνουν τις χρήσεις της γλώσσας και άλλων σημειωτικών κωδίκων στις οποίες εγγράφονται στερεοτυπικές οπτικές και οπτικές υποβάθμισης του άλλου.</p> <p>-να διακρίνουν τους ρητούς ή υπόρρητους τρόπους κατασκευής ή αναπαραγωγής στερεοτύπων και προκαταλήψεων σε διάφορα κείμενα.</p> <p>-να προτείνουν τρόπους αποδυνάμωσης των στερεοτύπων.</p> <p>-να διακρίνουν στοιχεία ρατσιστικού λόγου σε κείμενα.</p> <p>-να αναγνωρίζουν μορφές ρατσισμού και ρατσιστικών συμπεριφορών.</p>

<p>-Η ρατσιστική ιδεολογία νομιμοποιεί πράξεις βίας και εγκληματικές ενέργειες.</p> <p>-Η επιστήμη μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση (π.χ. περίοδος ναζισμού) αλλά και στην άρση ρατσιστικών στάσεων.</p> <p>-Η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση του ρατσισμού.</p> <p>-Ο ρόλος των αντιρατσιστικών οργανώσεων είναι σημαντικός για την αποκατάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης.</p>	<p>πολιτισμικών ταυτοτήτων που αποδυναμώνουν τα ισχύοντα στερεότυπα(π.χ. γλωσσικές χρήσεις που αίρουν τα έμφυλα στερεότυπα)).</p> <p>-διακρίνουν τον ρατσιστικό λόγο σε σχέση με τη φυλή, το κοινωνικό φύλο, την εθνικότητα κ.λπ και τον αποδομούν με επιχειρήματα και τεκμήρια.</p> <p>-κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να ενεργοποιηθούν για την αντιμετώπιση του ρατσισμού π.χ. αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων για μαθητική αντιρατσιστική έκφραση και για ενεργή συμμετοχή σε αντιρατσιστικές δράσεις ή οργανώσεις.</p>	<p>φύλων.</p> <p>-εξοικειώνονται και εξασκούνται στη χρήση του θηλυκού μαζί με το αρσενικό γένος στον προφορικό και γραπτό λόγο, π.χ. <i>κυρίες και κύριο, προκειμένου</i></p> <p>-διακρίνουν και αξιοποιούν τη δομή των επιχειρημάτων σε κείμενα αντιρατσιστικού λόγου.</p>	<p>πρωταγωνιστικούς ή δευτερεύοντες χαρακτήρες, ποιοι είναι απόντες από την ιστορία, πώς η κατασκευή του μυθοπλαστικού σημειωτικού σύμπαντος σχετίζεται με την πραγματικότητα της τοπικής και της παγκόσμιας κοινότητας.</p> <p>-καταγράφουν βασικά στοιχεία της γλώσσας και του τρόπου ζωής εθνοτικών ή φυλετικών ομάδων που αντιμετωπίζονται ρατσιστικά. Δημιουργούν έκθεση πολιτισμικών στοιχείων ομάδων που είναι αντικείμενο ρατσισμού (Ρομά, οικονομικοί μετανάστες, έγχρωμοι κ.λπ.).</p> <p>-ασχολούνται με νομοθετικά κείμενα που αναφέρονται στην ισότητα των δύο φύλων ή στην ισότητα ανθρώπων διαφορετικού χρώματος και παράγουν επιχειρηματολογικό λόγο για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών ή μεταξύ ανθρώπων διαφορετικού χρώματος/φυλής.</p> <p>-προσκαλούν μέλος αντιρατσιστικής οργάνωσης για ομιλία ή επικοινωνούν μέσω Διαδικτύου με αντιρατσιστικές οργανώσεις. Οργανώνουν έκθεση με παρουσίαση των κυριότερων αντιρατσιστικών οργανώσεων.</p> <p>-διερευνούν τις ρατσιστικές αντιλήψεις στο Διαδίκτυο και συνθέτουν το δικό τους αντιρατσιστικό μήνυμα με τη μορφή πολυτροπικού κειμένου (π.χ. αφίσα, διαφημιστικό μήνυμα, πολυμεσικά κείμενα). Προτείνεται η χρήση των κειμένων αυτών για πραγματικούς αποδέκτες.</p>	<p>-να στιγματίζουν ρατσιστικές συμπεριφορές και να επιχειρηματολογούν κατά των ρατσιστικών αντιλήψεων παράγοντας λόγο προφορικό, γραπτό ή πολυτροπικό (π.χ. δοκίμιο προβληματισμού, κείμενα παρεμβάσεων, προτάσεων ή διαμαρτυρίας σχετικά με ρατσιστικά φαινόμενα της σύγχρονης πραγματικότητας) .</p> <p>-να κατανοούν βασικές νομοθετικές αρχές για τον ρατσισμό και να τις αξιοποιούν στην επιχειρηματολογία τους.</p>
---	--	---	---	--

3 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Εργασία και αναζήτηση εργασίας				
Στοχοθεσία: Κατανόηση της σημασίας της εργασίας για τον άνθρωπο και του σεβασμού των εργασιακών δικαιωμάτων. Εξοικείωση με τους τρόπους, τις μεθόδους και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται με τη διαμεσολάβηση προφορικού και γραπτού λόγου για ανεύρεση θέσης εργασίας.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>- Η εργασία εξελίσσεται διαφορετικά ανά ιστορική περίοδο. Οι μεταβολές συνδέονται με ποικίλες κοινωνικές και οικονομικές μεταβλητές.</p> <p>-Η δημιουργία θέσεων εργασίας σχετίζεται με οικονομικές και κοινωνικοπολιτικές παραμέτρους, π.χ. η σύγχρονη τεχνολογία μείωσε τις θέσεις εργασίας αλλά και δημιούργησε νέες. Επίσης, δημιουργούνται νέες μορφές εργασιακής απασχόλησης (τηλεργασία, μερική απασχόληση).</p> <p>-Όλες οι εργασίες πια απαιτούν υψηλά επίπεδα τόσο του κλασικού γραμματισμού που έχει σχέση με το έντυπο όσο και των νέων γραμματισμών των ψηφιακών μέσων αλλά και πολύ καλή γνώση της γλώσσας της διεθνούς επικοινωνίας (αγγλικά).</p> <p>-Η επιλογή επαγγέλματος, η εύρεση εργασίας και η επαγγελματική εξέλιξη σχετίζονται με διάφορες παραμέτρους, π.χ. για την επιλογή επαγγέλματος λαμβάνονται υπόψη οι</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με ακαδημαϊκού τύπου κείμενα (π.χ. επιφυλλίδες, αποσπάσματα μελετών, δοκίμια) που πραγματεύονται τις ποικίλες διαστάσεις του φαινομένου της εργασίας (ιστορική διάσταση της εργασίας, σχέση της εργασίας με την τεχνολογία, κριτήρια επιλογής της εργασίας κ.λπ.).</p> <p>-κατανοούν τη διαδικασία έρευνας και δημιουργίας κειμένων (έντυπων και ψηφιακών) για την αναζήτηση νέων μορφών και μεθόδων εργασίας, οι οποίες αντεπεξέρχονται σ τις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές ανάγκες. Μαθαίνουν να σχεδιάζουν τέτοια κείμενα.</p> <p>-εξοικειώνονται με τρόπους αναζήτησης εργασίας σε εφημερίδες και στο Διαδίκτυο και τις ιδιαιτερότητες που έχει η αναζήτηση αυτή ανάλογα με το μέσο. Εξοικειώνονται με τα ανάλογα κειμενικά είδη (π.χ. μικρές αγγελίες σε έντυπη και</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με τις γλωσσικές ιδιαιτερότητες ακαδημαϊκών κειμένων σχετικά με την εργασία και την ανεργία.</p> <p>-αναγνωρίζουν και αξιοποιούν τις δομές κειμενικών ειδών που χρησιμοποιούνται για την αναζήτηση εργασίας στα έντυπα, ηλεκτρονικά και ψηφιακά μέσα (μικρές αγγελίες, βιογραφικό, συστατική επιστολή).</p> <p>-κατανοούν τις γλωσσικές ιδιαιτερότητες των κειμενικών ειδών που σχετίζονται με την αναζήτηση εργασίας, π.χ. συνοτομογραφίες στις μικρές αγγελίες, χρήση επιθέτων και εκφράσεων στη συστατική επιστολή, κειμενικούς δείκτες συνοχής σε ένα βιογραφικό.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-διεξάγουν έρευνα για τα επαγγέλματα που χάνονται λόγω των κοινωνικοοικονομικών μεταβολών. Μελετούν εικόνες και φωτογραφίες, παρακολουθούν στο Youtube ταινίες επαγγελματιών κατά την ώρα εργασίας τους και εντοπίζουν τις χαρακτηριστικές τους κινήσεις και τα χαρακτηριστικά του λόγου τους. Παρουσιάζουν επαγγελματίες παλαιότερων και νεότερων εποχών αξιοποιώντας λογισμικό παρουσίασης. Εμπλέκονται σε δραματοποιήσεις-παιχνίδια ρόλων σχετικά με επαγγελματίες.</p> <p>-ασχολούνται με κείμενα ακαδημαϊκού τύπου που αναφέρονται στη σύγχρονη τεχνολογία και την επίδρασή της στην εργασία. Στη συνέχεια, ερευνούν στο Διαδίκτυο τρόπους αξιοποίησης της τεχνολογίας σε ορισμένα επαγγέλματα, π.χ. στις μεθόδους εναλλακτικής καλλιέργειας και διάθεσης αγροτικών προϊόντων. Καταγράφουν τα συμπεράσματά τους σε κείμενο (παρουσίαση, δοκίμιο, άρθρο κ.λπ.)</p> <p>-συγκρίνουν ένα σχολείο για ανήλικους μαθητές με ένα σχολείο για ενήλικα άτομα και αναζητούν τις δομές της διά βίου μάθησης στην Ελλάδα και/ή σε άλλες χώρες. Αποτιμούν τις δυνατότητες που παρέχονται για βελτίωση της εργασιακής κατάστασης των εκπαιδευόμενων. Διεξάγουν σχετική έρευνα με ερωτηματολόγιο σε επαγγελματίες του οικείου περιβάλλοντος, οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει προγράμματα επιμόρφωσης και εξειδίκευσης .</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:</p> <p>-να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες του ακαδημαϊκού λόγου που σχετίζεται με ζητήματα εργασίας.</p> <p>-να διακρίνουν και να επεξηγούν τις μεταβολές στην εργασία και στα κριτήρια της επαγγελματικής επιλογής και να κατανοούν ότι συσχετίζονται με το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο.</p> <p>-να αναφέρουν ορισμένα από τα παραδοσιακά επαγγέλματα που χάθηκαν αλλά και τις νέες θέσεις και μορφές εργασίας, αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα της εξειδίκευσης και της διά βίου μάθησης.</p> <p>-να βρίσκουν στο Διαδίκτυο ιδρύματα που προσφέρουν σπουδές που τους</p>

<p>προσωπικές κλίσεις σε συνάρτηση με τις δυνατότητες εύρεσης εργασίας, η εύρεση εργασίας και η επαγγελματική εξέλιξη σχετίζονται με την εξειδίκευση και τη διά βίου εκπαίδευση.</p> <p>-Η εργασία είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαιώματα (π.χ. αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, αποδοχές, σύνταξη) και υποχρεώσεις.</p> <p>-Στη νομοθεσία προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για την εργασία ατόμων με ειδικές ανάγκες και κατοχυρώνεται η ισότητα των φύλων στην εργασία.</p> <p>-Σε περιόδους με υψηλά ποσοστά ανεργίας αναπτύσσεται η λεγόμενη «μαύρη εργασία», η οποία αποτελεί φαινόμενο εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο.</p>	<p>ψηφιακή μορφή).</p> <p>-εξοικειώνονται με τα κυριότερα κειμενικά είδη που σχετίζονται με τον χώρο της εργασίας με τρόπο λειτουργικό (μαθαίνουν να τα αναγνωρίζουν), κριτικό (γνωρίζουν να τα διαβάζουν κριτικά) αλλά και δημιουργικό (γνωρίζουν να σχεδιάζουν με τρόπο δημιουργικό ανάλογα κείμενα αναλύοντας προσεχτικά τις κοινωνικές περιστάσεις), π.χ. εξοικειώνονται με το αυτοβιογραφικό σημείωμα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή και ερμηνεύουν τις μεταμορφώσεις του ως κειμενικού είδους (από αφηγηματικό σε αρθρωτό κειμενικό είδος), με τη συστατική επιστολή και με τις τεχνικές συνέντευξης για εύρεση εργασίας.</p> <p>-κατανοούν τον ρόλο των παραγλωσσικών (π.χ. επιτονισμός) και εξωγλωσσικών (π.χ. ενδυμασία) στοιχείων στη συνέντευξη για κατάληψη θέσης εργασίας. Μπορούν να ερμηνεύσουν και να κρίνουν τις ισχύουσες λογικές.</p> <p>-εξοικειώνονται με κείμενα που σχετίζονται με νομικές πλευρές της εργασίας και αφορούν την εργασιακή καθημερινότητα (π.χ. συμβάσεις που σχετίζονται με την</p>	<p>-αναγνωρίζουν τη συμβολή των γλωσσικών επιλογών στην κατασκευή νοημάτων κατά τη διαδικασία αναζήτησης εργασίας, π.χ. τον ρόλο των υφολογικών διαβαθμίσεων (ουδέτερο, ψυχρό, θερμό ύφος) στη συστατική επιστολή, των τρόπων ερώτησης και απάντησης σε μια συνέντευξη για κατάληψη θέσης εργασίας.</p> <p>-εξοικειώνονται με τη δομή και τη λεξικογραμματική οργάνωση ενός βιογραφικού για σπουδές.</p> <p>-εξοικειώνονται με τις γλωσσικές ιδιαιτερότητες νομικών κειμένων σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα.</p>	<p>-αναζητούν και ταξινομούν διάφορες μορφές μικρών αγγελιών για ζήτηση και προσφορά εργασίας στις εφημερίδες και στο Διαδίκτυο. Συσχετίζουν τα ευρήματά τους με δεδομένα κοινωνικοοικονομικά (π.χ. δείκτες ανεργίας, τεχνολογικές εξελίξεις). Επικοινωνούν διαδικτυακά με επαγγελματίες που διακρίνονται για τις καινοτόμες πρακτικές τους ή οργανώνουν σε επίπεδο κειμένων τον σχεδιασμό μίας εικονικής επιχείρησης, π.χ. ερωτηματολόγιο για έρευνα αγοράς, αναζήτηση στο Διαδίκτυο μεθόδων παραγωγής και διάθεσης προϊόντων, δημιουργία ιστοσελίδας για την προώθηση και διάθεση προϊόντων κ.λπ..</p> <p>-μελετούν και συντάσσουν κείμενα σχετικά με τη διαδικασία ανεύρεσης εργασίας, π.χ. μελετούν πρότυπα βιογραφικά για εργασία. Συντάσσουν ένα διάγραμμα πριν από τη σύνταξη βιογραφικού. Συντάσσουν βιογραφικό για κατάληψη θέσης σε ιδιωτική εταιρεία ή συντάσσουν βιογραφικό για εγγραφή σε πανεπιστημιακό κύκλο σπουδών ή πρόγραμμα επιμόρφωσης. Συμπληρώνουν έντυπα συστατικής επιστολής ή συντάσσουν εικονικές συστατικές επιστολές. Σχολιάζουν μαγνητοσκοπημένες συνεντεύξεις για εργασία και οργανώνουν εικονικές συνεντεύξεις για πρόσληψη σε εργασία.</p> <p>-διερευνούν το θέμα των εργασιακών δικαιωμάτων. Η διερεύνηση μπορεί να γίνει σε νομοθετικά κείμενα που αναφέρονται στα δικαιώματα των εργαζομένων, στο άρθρο 23 της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κ.λπ. Αξιοποιούν τα δεδομένα της διερεύνησης στη μελέτη περιπτώσεων παραβίασης εργασιακών δικαιωμάτων και συντάσσουν κείμενο καταγγελίας, π.χ. άρθρο προς δημοσίευση σε ιστολόγιο, επιστολή διαμαρτυρίας προς σωματείο εργαζομένων κ.λπ.</p>	<p>ενδιαφέρουν και να συντάσσουν ένα σύντομο βιογραφικό για συνέχιση των σπουδών τους.</p> <p>-να βρίσκουν στα έντυπα μέσα και στο Διαδίκτυο προσφορές εργασίας που τους ενδιαφέρουν και να συντάσσουν κειμενικά είδη που χρησιμοποιούνται για τη διεκδίκηση θέσεων εργασίας, αξιοποιώντας το λεξιλόγιο και τις τεχνικές δόμησης, ώστε να ανταποκρίνονται στον σκοπό τους (π.χ. μικρή αγγελία για αναζήτηση εργασίας, σύντομο βιογραφικό για κατάληψη θέσης εργασίας, συστατική επιστολή, τα βασικά σημεία των ερωτήσεων και απαντήσεων σε μια συνέντευξη για την κατάληψη θέσης).</p> <p>-να αναγνωρίζουν από τις γλωσσικές επιλογές τη θέση του συντάκτη μιας συστατικής επιστολής απέναντι στον υποψήφιο.</p> <p>-να εκφράζουν επιχειρηματολογικό λόγο για την υποστήριξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων, αξιοποιώντας νομικά κείμενα σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα.</p>
--	---	--	--	---

εργασία, εγκύκλιοι που αφορούν τις εργασιακές σχέσεις κ.λπ.).

4^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ψυχαγωγία και Τέχνη

4 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ψυχαγωγία και Τέχνη				
Στοχοθεσία: Κατανόηση της αξίας που έχει η ψυχαγωγία για τον σύγχρονο άνθρωπο και της σχέσης της με την τέχνη. Κατανόηση της σημασίας που έχει η ενασχόληση με την τέχνη ως επιλογή ψυχαγωγίας για την προώθηση της πνευματικής και πολιτιστικής εξέλιξης των ατόμων και των κοινωνιών.			Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα		
<p>-Η ψυχαγωγία αποτελεί βαθιά ανθρώπινη ανάγκη. Οι άνθρωποι ψυχαγωγούνται κατά τον ελεύθερο χρόνο τους.</p> <p>-Οι μορφές και οι επιλογές ψυχαγωγίας επηρεάζονται από μεταβολές στις κοινωνικοπολιτισμικές και οικονομικές δομές. Συγχρόνως, οι επιλογές ψυχαγωγίας αποτελούν πολιτισμικές πρακτικές, παρέχουν δηλαδή πληροφορίες για την κουλτούρα της κοινωνίας ή της εποχής.</p> <p>-Η επιλογή ψυχαγωγίας καθορίζεται από την (έμφυλη, ταξική, οικονομική, πνευματική, ηλικιακή, εθνοτική, φυλετική) ταυτότητα και συγχρόνως δημιουργεί ταυτότητες.</p> <p>-Στις σύγχρονες κοινωνίες δυτικού τύπου το φάσμα των επιλογών ψυχαγωγίας χαρακτηρίζεται από ποικιλία: κινηματογράφος, θέατρο, μουσική, χορός, τηλεόραση, αθλητισμός, βιβλίο, ταξίδια, επισκέψεις σε εκθέσεις και μουσεία, εικαστικές τέχνες κ.λπ.</p> <p>-Διάφορες μορφές ψυχαγωγίας επιβάλλονται ως εμπορικά προϊόντα μιας βιομηχανίας κέρδους.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με την ποικιλία των προσεγγίσεων (ακαδημαϊκός λόγος ή εκλαϊκευμένος ακαδημαϊκός λόγος ή δημοσιογραφικός λόγος) σε σχέση με τις μορφές και τον ρόλο της ψυχαγωγίας στη σύγχρονη πραγματικότητα, καταγράφοντας σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-εξοικειώνονται με τα κυριότερα κειμενικά είδη που σχετίζονται με την προώθηση και επιλογή διαφόρων μορφών ψυχαγωγίας με τρόπο λειτουργικό, κριτικό αλλά και δημιουργικό, π.χ. διαβάζουν κριτικά διαφημίσεις, δημοσιογραφικά άρθρα, κριτικές που προωθούν προϊόντα της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας και δημιουργούν αντίστοιχα εναλλακτικά κείμενα ή αναζητούν σε έντυπα, ηλεκτρονικά και ψηφιακά μέσα</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-αναγνωρίζουν τον ρόλο των γλωσσικών (π.χ. γλωσσική ποικιλότητα), υφολογικών (π.χ. οικείο ύφος), κειμενικών (π.χ. διαφήμιση, αφίσα κ.λπ.) και άλλων σημειωτικών επιλογών (π.χ. πολυτροπικότητα) για την προώθηση διαφόρων μορφών ψυχαγωγίας.</p> <p>-εξοικειώνονται με το ειδικό λεξιλόγιο σε κείμενα που αναφέρονται στις Καλές Τέχνες.</p> <p>-αναγνωρίζουν τα γλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία σε διάφορες μορφές τέχνης, π.χ. τον διάλογο και τον</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-διεξάγουν μικροέρευνα με ερωτηματολόγιο μεταξύ των μαθητών για τις προτιμήσεις και τη συχνότητα συμμετοχής τους σε ψυχαγωγικά - καλλιτεχνικά γεγονότα. Συντάσσουν κείμενα (προφορικά, γραπτά, πολυτροπικά) για ποικιλία αποδεκτών (π.χ. κείμενο για τη σχολική ιστοσελίδα).</p> <p>-μελετούν κείμενα δημοσιογραφικού και ακαδημαϊκού λόγου για τον ρόλο της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Ερευνούν με ερωτηματολόγιο τις επιλογές ψυχαγωγίας των συμμαθητών τους και τις επιρροές που δέχονται. Παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους σε μονοτροπικά ή πολυτροπικά κείμενα, προτείνοντας δημιουργικές διεξόδους ψυχαγωγίας.</p> <p>-αναζητούν (π.χ. στο διαδίκτυο, σε αφίσες, σε ηλεκτρονικά μηνύματα, σε έντυπα μέσα) ανακοινώσεις /προσκλήσεις εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων. Κάνουν συγκρίσεις (μέγεθος, θέση, θέμα, χρώμα, εικονιστικά συστατικά, τυπογραφικά στοιχεία κλπ) και τις διαβάζουν κριτικά (αξιολογούν δηλαδή τους δημιουργούς/συντελεστές, τα προγράμματα και το προσδοκώμενο αποτέλεσμα από τη συμμετοχή τους σε αυτές).</p> <p>-παρακολουθούν ένα απόσπασμα ψυχαγωγικού τηλεοπτικού προγράμματος (ταινία, σίριαλ, μουσικό βίντεο, τηλεοπτικό μαγκαζίνο κ.λπ.) και διερευνούν τις αναπαραστάσεις κοινωνικών θεμάτων, π.χ. πώς παρουσιάζονται θέματα</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:</p> <p>-να απαριθμούν τις ποικίλες μορφές ψυχαγωγίας και να ερμηνεύουν τις επιλογές ψυχαγωγίας των ανθρώπων και ειδικότερα των νέων αξιοποιώντας τις σημειώσεις από μία ποικιλία κειμένων σχετικών με το θέμα.</p> <p>-να εντοπίζουν τους τρόπους προώθησης και επιβολής ορισμένων μορφών ψυχαγωγίας ως εμπορευματοποιημένων προϊόντων της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας.</p> <p>-να κατανοούν τη στάση του συντάκτη ενός κειμένου</p>

<p>-Υπάρχει στερεοτυπική διάκριση ανάμεσα σε λαϊκή ψυχαγωγία (π.χ. εμπορικός κινηματογράφος, λαϊκή μουσική, επιθεώρηση, ποδόσφαιρο) και ποιοτική ψυχαγωγία (π.χ. ποιοτικός κινηματογράφος, όπερα, αρχαίο θέατρο, τένις).</p> <p>- Η ενασχόληση με διάφορες μορφές τέχνης, είτε ως καλλιτεχνική έκφραση είτε ως πρόσληψη της καλλιτεχνικής δημιουργίας, αποτελεί διέξοδο ψυχαγωγίας.</p> <p>-Οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση σε ποικίλες μορφές τέχνης χάρη στα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας, π.χ. μουσικές συνθέσεις και κινηματογραφικές ταινίες στο Youtube, καλλιτεχνικές φωτογραφίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.</p> <p>-Οι Καλές Τέχνες (θέατρο, κινηματογράφος, καλλιτεχνική φωτογραφία, μουσική, ζωγραφική κ.λπ.) υπηρετούν το ωραίο και την αρμονία. Συγχρόνως, τα έργα τέχνης αλληλεπιδρούν με το ιστορικό, κοινωνικό, πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο δημιουργούνται, π.χ. ένα έργο τέχνης μπορεί να αναπαράγει αλλά και να τροποποιεί ή να ανατρέπει τις κυρίαρχες ιδεολογίες.</p> <p>-Κάθε καλλιτεχνική εκδήλωση εγγράφει την οπτική του δημιουργού της για τον κόσμο.</p>	<p>προτάσεις ψυχαγωγίας, επιλέγουν με ορισμένα κριτήρια την εκδήλωση που ανταποκρίνεται σε αυτά και οργανώνουν μία επίσκεψη σε έκθεση ζωγραφικής, συναυλία, θεατρική παράσταση κ.λπ.</p> <p>-κατανοούν και επιχειρηματολογούν για την ανάγκη δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου μέσω της ενασχόλησης με διάφορες μορφές τέχνης. Αξιοποιούν τα έντυπα και ψηφιακά μέσα για την προσωπική καλλιτεχνική έκφραση.</p> <p>-εντοπίζουν τις γραφολογικές, τυπογραφικές και ευρύτερα σημειωτικές επιλογές στα προγράμματα καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, π.χ. πολυτροπικά στοιχεία, τύπος και μέγεθος γραμματοσειρών, πλάγια ή έντονα γράμματα κλπ.</p> <p>-εξοικειώνονται με τη χρήση πολυτροπικών πόρων στην παρουσίαση και την κριτική καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και δημιουργημάτων.</p> <p>-έρχονται σε επαφή με τεχνικές καλλιτεχνικής δημιουργίας, π.χ. μοντάζ, σκηνοθεσία, γωνία λήψης για την τέχνη του κινηματογράφου.</p>	<p>επιτονισμό στις θεατρικές παραστάσεις, την ονοματοποίηση στις λεζάντες έργων ζωγραφικής και γλυπτικής, την ποιητική λειτουργία της γλώσσας στη λογοτεχνία.</p> <p>-διακρίνουν τις γλωσσικές ή άλλες σημειωτικές επιλογές που αναδεικνύουν την ταυτότητα και τη στάση των καλλιτεχνών.</p> <p>-εξοικειώνονται με τη δομή των κειμένων κριτικής, π.χ. πληροφοριακό μέρος (αξιοποίηση της περιγραφής και αφήγησης), αξιολογικά σχόλια (επιχειρηματολογία), προβληματισμός και προτάσεις του κριτικού.</p>	<p>σχετικά με τα φύλα, την πολυπολιτισμικότητα, την οικογένεια, τη βία, την οικονομική ένδεια κ.λπ. Για την κριτική προσέγγιση αξιοποιούνται οι κινηματογραφικές πτυχές (π.χ. οι κινήσεις της κάμερας, η σκηνοθεσία), οι θεατρικές πτυχές (π.χ. η ηθοποιία, η σκηνογραφία, η ενδυματολογία), οι λογοτεχνικές πτυχές (π.χ. τα θεματικά μοτίβα, η ανάπτυξη των χαρακτήρων, η χρήση των συμβόλων). Σχεδιάζουν και/ή κατασκευάζουν πολυτροπικά/ψηφιακά κείμενο, για να επικοινωνήσουν το δικό τους εναλλακτικό μήνυμα.</p> <p>-παρακολουθούν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις (θεατρική παράσταση, κινηματογραφική ταινία, συναυλία) και επισκέπτονται χώρους καλλιτεχνικής έκφρασης (έκθεση ζωγραφικής, φωτογραφίας, γλυπτικής, μουσεία). Διαβάζουν στον τύπο σχετικές κριτικές. Συζητούν για το θέμα, τους συντελεστές, την οπτική γωνία των δημιουργών. Γράφουν σχόλια κριτικής στη σχολική εφημερίδα ή σε διαδικτυακό χώρο όπου παρουσιάζονται οι καλλιτεχνικές δημιουργίες, π.χ. μια μουσική σύνθεση στο Youtube.</p> <p>- διαβάζουν σε κείμενα (ακαδημαϊκά, δημοσιογραφικά) και συζητούν σχετικά με τον ρόλο του καλλιτέχνη σε κοινωνικοπολιτικό επίπεδο. Αναλύουν κριτικά μία καλλιτεχνική δημιουργία συζητώντας στην τάξη για την ταυτότητα του δημιουργού, για τους λόγους που δημιούργησε το έργο, τις τεχνικές που χρησιμοποίησε, τις οπτικές ή αξίες που εκπροσωπούνται κ.λπ. Συντάσσουν ανάλογο κείμενο παρουσίασης και κριτικής.</p> <p>-συγκρίνουν το σύγχρονο θέατρο με το αρχαίο, αξιοποιώντας τις γνώσεις τους από το μάθημα των αρχαίων ελληνικών και ερμηνεύουν τις διαφορές σε σχέση με το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Συγκρίνουν διαφορετικές εκδοχές παραστάσεων αρχαίου δράματος και ερμηνεύουν τη διαφορετική σκηνοθετική οπτική.</p> <p>-οργανώνουν με αφορμή μία σχολική γιορτή ή ένα κοινωνικό θέμα της επικαιρότητας μία σχολική καλλιτεχνική εκδήλωση</p>	<p>(δημοσιογραφικού, δοκιμιακού κλπ.) απέναντι στις διάφορες μορφές ψυχαγωγίας.</p> <p>-να επιχειρηματολογούν για τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου μέσω της ενασχόλησης με την τέχνη και να εμπλέκονται ως δημιουργοί ή αποδέκτες τέχνης αξιοποιώντας συμβατικά και ψηφιακά μέσα.</p> <p>-να εντοπίζουν μέσα από τα γλωσσικά και άλλα σημειωτικά στοιχεία του έργου τέχνης την ιδεολογική στάση του δημιουργού.</p> <p>-να αναφέρονται στον κοινωνικοπολιτικό ρόλο ορισμένων καλλιτεχνών της σημερινής εποχής και του παρελθόντος.</p> <p>-να γράφουν σχόλια σχετικά με έργα τέχνης.</p>
---	--	---	---	--

	<p>-κατανοούν την ιδιαιτερότητα του καλλιτεχνικού(π.χ. λογοτεχνικό κείμενο, θεατρικό έργο, κινηματογραφικό σενάριο) και τεχνοκριτικού λόγου ανάλογα με το κοινό στο οποίο απευθύνεται και τα κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα.</p>		<p>(θεατρική ή μουσική/χορευτική παράσταση, βραδιά ποίησης, έκθεση καλλιτεχνικής φωτογραφίας) με έργα μαθητών ή άλλων δημιουργών.</p>	
--	---	--	---	--

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Τεχνολογία, επιστήμη και κοινωνία

Στοχοθεσία: Κατανόηση ζητημάτων που αφορούν τη σχέση της τεχνολογίας και της επιστήμης με την κοινωνία. Διαμόρφωση κριτικής στάσης σε ανάλογα θέματα. Εξοικείωση με τον λόγο της επιστήμης. Η σημασία της περιβαλλοντικής αειφορίας για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τη γλώσσα	Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
<p>-Η τεχνολογία έχει επιφέρει σημαντικές θετικές αλλαγές στη ζωή των ανθρώπων στις σύγχρονες κοινωνίες.</p> <p>-Μία δυναμική ανάγνωση του παρελθόντος προϋποθέτει τη διερεύνηση και κατανόηση των προβλημάτων που έχουν προκύψει από την ως τώρα χρήση της τεχνολογίας τόσο σε κοινωνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.</p> <p>- Σύμφωνα με την εκδοχή της κοινωνικής αιτιοκρατίας, δεν παίζει ρόλο η τεχνολογία, αλλά η κοινωνία και η κατεύθυνση που δίνει στην επιστημονική έρευνα και στις εφαρμογές της τεχνολογίας.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με τις ιδιαιτερότητες του ακαδημαϊκού και εκλαϊκευμένου ακαδημαϊκού λόγου που σχετίζεται με τον κόσμο της τεχνολογίας, της επιστήμης και της τεχνολογίας. Στο πλαίσιο αυτό εξοικειώνονται με την πληροφοριακή δομή και τον σκοπό διαφορετικών κειμενικών ειδών του επιστημονικού λόγου (επιστημονικά άρθρα , βιβλία και άρθρα εκλαϊκευτικού χαρακτήρα, επιφυλλίδες κ.ά.)</p> <p>-ακούονται στο να αναζητούν, να εντοπίζουν και να</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-κατανοούν βασικά γλωσσικά χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου σε κείμενα της εγγράμματης καθημερινότητάς τους (ειδικό λεξιλόγιο, τεχνικοί όροι, ορισμοί, υψηλός βαθμός ονοματοποίησης, αναφορική λειτουργία της γλώσσας, υποτακτική σύνταξη, μακροπερίοδος λόγος κ.ά.).</p> <p>-διερευνούν τη γλώσσα και την πληροφοριακή δομή διαδικτυακών επιστημονικών κειμένων και αναγνωρίζουν τους σκοπούς τους και το κοινό στο οποίο απευθύνονται. Ιδιαίτερη</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-αναλαμβάνουν ρόλους προκειμένου να διερευνήσουν τις διαφορετικές εκδοχές που αναπτύσσονται σε σχέση με το ρόλο της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων. Ασκούνται στο να κατανοούν τις απόψεις, να τις ομαδοποιούν με βάση χαρακτηριστικά που επισημαίνονται στη δεύτερη και τρίτη στήλη, να τις αποτιμούν, να τις παρουσιάζουν σε διαφορετικές ρητορικές περιστάσεις και με διαφορετικούς αποδέκτες και πρωτίστως να παίρνουν τεκμηριωμένη θέση, αντλώντας, συνθέτοντας και αναπτύσσοντας επιχειρήματα.</p> <p>- αναλαμβάνουν ρόλους προκειμένου να διερευνήσουν ζητήματα αιχμής που κατά διαστήματα τίθενται (σε τοπικό ή διεθνές επίπεδο) ως προς τις σημερινές προκλήσεις που θέτει η θεαματική διασύνδεση της καθημερινότητας με τις ποικίλες τεχνολογίες. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται σε σχετικά</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να μπορούν:</p> <p>-να κατανοούν ότι αναπτύσσονται διαφορετικές εκδοχές για το ρόλο της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων και των κοινωνιών.</p> <p>-να αντιμετωπίζουν κριτικά διάφορα κείμενα από έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες του ακαδημαϊκού και εκλαϊκευμένου ακαδημαϊκού λόγου που σχετίζεται με τον κόσμο της επιστήμης και της</p>

<p>-Υπάρχει και η εκδοχή ότι τεχνολογία και τεχνολογία αλληλοδιαπλέκονται: δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την τεχνολογία και την επιστήμη ερήμην της κοινωνίας, όπως δεν μπορούμε να αγνοήσουμε το γεγονός ότι η τεχνολογία παίζει ρόλο στις ποικίλες εξελίξεις.</p> <p>-Σημερινές προκλήσεις στις σχέσεις τεχνολογίας-κοινωνίας (χρηστικές εφαρμογές του διαδικτύου, μορφές διακυβέρνησης από απόσταση, αειφορία κ.τ.λ.)</p> <p>-Παγκόσμιες και τοπικές καινοτόμες πρωτοβουλίες με ενδιαφέρον προς μια χρήση της τεχνολογίας στην υπηρεσία της κοινωνίας και της δημοκρατίας.</p> <p>-Η τεχνολογική πρόοδος μπορεί να συμβάλει στην περιβαλλοντική αειφορία, ώστε η οικονομική ανάπτυξη να συμβαδίζει με την περιβαλλοντική προστασία.</p> <p>-Υπάρχουν εναλλακτικές χρήσεις της τεχνολογίας για την εξοικονόμηση φυσικών πόρων και την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής κ.ά.</p>	<p>κατανοούν κείμενα από ποικίλες πηγές (έντυπες, ηλεκτρονικές) σχετικά με το θέμα της ενότητας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να διαβάσουν κριτικά τα κείμενα αυτά και να καταγράψουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-εξοικειώνονται με το σχεδιασμό και την παραγωγή λόγου (προφορικού, γραπτού, πολυτροπικού) ανάλογα με τη ρητορική περίσταση, αξιοποιώντας στοιχεία από τις σημειώσεις τους,</p> <p>-παρακολουθούν μαγνητοσκοπημένες συζητήσεις μεταξύ ειδικών, κρατούν σημειώσεις και ασκούνται στο να αποκωδικοποιούν τις απόψεις και να συζητούν κριτικά πάνω σε αυτές.</p> <p>-ερμηνεύουν κριτικά ποικιλία επιστημονικών κειμένων κρατώντας σημειώσεις και παράγοντας περίληψη. Παράγουν κείμενο, γραπτό, προφορικό ή πολυτροπικό, σχετικό με το θέμα σε πλαίσια που έχουν διαμορφωθεί από τη δυναμική της διδασκαλίας.</p> <p>-εξοικειώνονται με το να τοποθετούνται σε ρητορικές καταστάσεις, όπου έχουν να</p>	<p>βαρύτητα δίνεται στο να αντιλαμβάνονται τις ιδιαίτερες δομές των ψηφιακών κειμένων, όπως είναι η λογική του υπερκειμένου (hypertext).</p> <p>- διακρίνουν τεχνικές ενίσχυσης των απόψεων που υποστηρίζονται στα κείμενα (επίκληση στη λογική ως κυρίαρχο τρόπο πειθούς στα επιστημονικά κείμενα, επίκληση στην αυθεντία προς επίρρωση της πειστικότητας του λόγου).</p> <p>-αναζητούν από τις διαθέσιμες πηγές διαφορετικά κειμενικά είδη του επιστημονικού λόγου και διακρίνουν τα γλωσσικά χαρακτηριστικά, π.χ. ειδικό τεχνικό λεξιλόγιο, χρήση ενεστώτα στην αναφορά, χρήση προστακτικής σε κείμενο διαδικασίας/πειράματος, σε συνάρτηση με τους σκοπούς των κειμένων και το κοινό στο οποίο απευθύνονται.</p> <p>-αναζητούν στοιχεία διακειμενικότητας (ρητής ή υπόρρητης) στα κείμενα, προκειμένου να αντιληφθούν το διαρκή διάλογο μεταξύ των κειμένων</p>	<p>ζητήματα που αφορούν τους νέους. Ασκούνται στο να μπορούν να κατανοούν τις απόψεις, να τις ομαδοποιούν, να τις παρουσιάζουν σε διαφορετικές ρητορικές περιστάσεις και με διαφορετικούς αποδέκτες και πρωτίστως να παίρνουν τεκμηριωμένη θέση, αντλώντας, συνθέτοντας και αναπτύσσοντας επιχειρήματα.</p> <p>-αναλαμβάνουν να αναζητήσουν τοπικές και παγκόσμιες πρωτοβουλίες που θεωρούν ότι είναι ενδιαφέρουσες και μπορούν να αξιοποιηθούν για τη βελτίωση της καθημερινής ποιότητας ζωής, της ποιότητας της δημοκρατίας και εξασφαλίζουν την επιβίωση του πλανήτη. Στην ενότητα ιδιαίτερα αυτή δίνεται προτεραιότητα στο να παραχθούν κείμενα που θα εκφράζουν τις προτεραιότητες των μαθητών, θα έχουν υψηλό βαθμό καινοτομίας (π.χ. πολυμεσικά, πολυτροπικά κείμενα με δικές τους καταγραφές μέσω κάμερας ή άντλησης παραδειγμάτων από το διαδίκτυο), όπου αυτό είναι εφικτό. Προτείνεται η χρήση των κειμένων αυτών για πραγματικούς αποδέκτες (κείμενα παρεμβάσεων, προτάσεων ή διαμαρτυρίας).</p> <p>Στο πλαίσιο των παραπάνω προτείνονται ως επιμέρους παιδαγωγικές πρακτικές, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η διεξαγωγή μικροερευνών σε έντυπες και διαδικτυακές πηγές. - Η οργάνωση αγώνων λόγου με συγκεκριμένους ρόλους του οποίους θα επιλέξουν με βάση τις απόψεις τους. Προκειμένου να αποφευχθεί το πνεύμα ανταγωνισμού με μια σοφιστικού τύπου λογική που επικρατεί στους αγώνες λόγου, μπορούν να οργανωθούν συζητήσεις στρογγυλών τραπεζών εντός και εκτός της σχολικής αίθουσας. 	<p>τεχνολογίας.</p> <p>-να κατανοούν τις προκλήσεις στις σχέσεις τεχνολογίας και κοινωνίας στο παρόν και στο μέλλον, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.</p> <p>-να διαβάσουν κριτικά τον επιστημονικό λόγο, κατανοώντας τα γλωσσικά του χαρακτηριστικά και αποτιμώντας την εγκυρότητα των επιχειρημάτων και την πρόθεση του επιστήμονα.</p> <p>-να διαβάσουν κριτικά και να αξιοποιούν διάφορα επιστημονικά κείμενα της εγγράμματης καθημερινότητάς τους, ώστε να είναι σε θέση να λύσουν ρητορικό πρόβλημα που θα τους δοθεί για τις σχέσεις τεχνολογίας και κοινωνίας.</p> <p>-να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις διαφορές ως προς την πρόθεση του πομπού και τις γλωσσικές του επιλογές ανάμεσα σε ένα επιστημονικό κείμενο και την εκλαϊκευμένη του μορφή.</p>
--	---	---	---	---

	<p>σχεδιάζουν ποικιλία κειμένων (γραπτών, προφορικών, πολυτροπικών), προκειμένου τα κείμενά τους αφενός να λαμβάνουν υπόψη τους τις καταστάσεις αυτές αφετέρου να επιδιώκουν να τις διαμορφώσουν με βάση τις δικές τους προτεραιότητες.</p>	<p>-εξοικειώνονται με τα είδη συλλογισμών και κατανοούν τη συμβολή του παραγωγικού και του επαγωγικού συλλογισμού στον επιστημονικό λόγο κειμένων που αποτελούν μέρος της εγγράμματης καθημερινότητάς τους.</p> <p>- ασκούνται στο να μπορούν να διακρίνουν με ποιες σημειωτικές επιλογές κατασκευάζονται διαφορετικές εκδοχές για το ίδιο ζήτημα (γλωσσικές, πολυτροπικές κλπ.)</p>		<p>-να αξιοποιούν διαφορετικά είδη συλλογισμού και μέσα πειθούς στη σύνταξη κειμένου με επιστημονικό ή περιβαλλοντολογικό προβληματισμό και αφόρμηση από την κριτική ανάγνωση σχετικών με το θέμα κειμένων.</p>
--	---	--	--	---

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Πολιτισμός – Η εθνική μας εικόνα και οι άλλοι πολιτισμοί

Στοχοθεσία: Κατανόηση ζητημάτων που αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό και τη διάδρασή του με άλλους πολιτισμούς. Η συμβολή της γλωσσικής παράδοσης (διαχρονίας) στην ελληνική πολιτιστική ταυτότητα.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τη γλώσσα	Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
<p>- Η διαλεκτική σχέση μεταξύ παράδοσης και κοινωνικοπολιτισμικού και ιδεολογικού γίνεσθαι.</p> <p>-Η κριτική στάση απέναντι στην παράδοση και στις διαστάσεις της (τοπική, εγχώρια, παγκόσμια)</p> <p>-Η κριτική στάση απέναντι στην εξιδανικευμένη εικόνα της Ελλάδας που δημιουργεί στρεβλές πολιτισμικές ταυτότητες.</p> <p>-Τα εθνικά και πολιτισμικά στερεότυπα κατασκευάζονται μέσω της γλώσσας.</p> <p>-Υπάρχει στερεοτυπική αντίληψη που διακρίνει τους πολιτισμούς σε ανώτερους και κατώτερους.</p> <p>-Ως πολίτες του κόσμου οι άνθρωποι σήμερα χρειάζεται να έχουν μια πιο υπεύθυνη στάση στην επικοινωνία τους με άλλους πολιτισμούς.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-ασκούνται στο να αναζητούν, να εντοπίζουν και να κατανοούν κείμενα από ποικίλες πηγές (έντυπες, ηλεκτρονικές) σχετικά με το θέμα της ενότητας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να διαβάζουν κριτικά τα κείμενα αυτά και να καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-καλλιεργούν τη δεξιότητα να αναγνωρίζουν λανθάνοντες χαρακτηρισμούς και κρίσεις για τον δικό τους αλλά και για άλλους πολιτισμούς.</p> <p>-διερευνούν στο διαδίκτυο ποικίλα κείμενα που προβάλλουν απόψεις για την εθνική μας εικόνα οι οποίες συνδέονται με τον ρατσισμό και την ξενοφοβία και εντοπίζουν διάφορους τύπους πληροφοριών, ρητών ή άρρητων, καθώς και τη συλλογιστική των σχετικών απόψεων.</p> <p>-εξοικειώνονται με τη δομή διαφορετικών κειμενικών ειδών της λαϊκής παράδοσης (δημοτικά</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-αναγνωρίζουν ότι στον λόγο λανθάνουν απαξιωτικοί χαρακτηρισμοί και κρίσεις για άλλους λαούς.</p> <p>-εντοπίζουν τα λεξιλογικά και γραμματικοσυντακτικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν παραδοσιακές μορφές λόγου στη λαϊκή παράδοση (δημοτικά τραγούδια, λαϊκά παραμύθια, παροιμίες κ.ά.).</p> <p>-εξοικειώνονται με τις σπουδαιότερες φάσεις της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας και κατανοούν τη συμβολή της διαχρονίας της στη διαμόρφωση της εθνικής τους εικόνας.</p> <p>-κατανοούν μέσα από κείμενα της εγράμματης καθημερινότητάς τους (κείμενα από τη σχολική ζωή, από το διαδίκτυο κ.α.) το μέρος τόσο της λόγιας όσο και της δημοτικής γλωσσικής παράδοσης στη διαμόρφωση της σύγχρονης νεοελληνικής κοινής.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>- αναλαμβάνουν ρόλους προκειμένου να διερευνήσουν τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στην παράδοση και στο σημερινό κοινωνικοπολιτισμικό και ιδεολογικό γίνεσθαι της χώρας μας, αλλά και στη σχέση της εθνικής μας εικόνας με τους άλλους πολιτισμούς. Ασκούνται στο να μπορούν να κατανοούν τις απόψεις, να τις ομαδοποιούν με βάση χαρακτηριστικά που επισημαίνονται στη δεύτερη και τρίτη στήλη, να τις αποτιμούν, να τις παρουσιάζουν σε διαφορετικές ρητορικές περιστάσεις και με διαφορετικούς αποδέκτες και πρωτίστως να παίρνουν τεκμηριωμένη θέση, αντλώντας, συνθέτοντας και αναπτύσσοντας επιχειρήματα.</p> <p>Στο πλαίσιο των παραπάνω:</p> <p>-συλλέγουν, μελετούν και κατατάσσουν υλικό για την παράδοση από ποικιλία κειμενικών ειδών (δοκίμια, λογοτεχνικά κείμενα, άρθρα κ.ά.).</p> <p>-επιχειρηματολογούν σχετικά με τη στάση που πρέπει να κρατούν απέναντι στην παράδοση στη σημερινή κοινωνία.</p> <p>-διεξάγουν έρευνα με ερωτηματολόγιο το οποίο διερευνά τις αντιλήψεις που έχουν συμμαθητές ή οικείοι τους για την παράδοση και ενσωματώνουν τα αποτελέσματα σε πολυτροπικό κείμενο ακαδημαϊκού τύπου (ερευνητική εργασία).</p> <p>-συνθέτουν συνεργατικά πολυτροπικό κείμενο(αφίσα,</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να μπορούν:</p> <p>-να επεξηγούν τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στην παράδοση και στη σύγχρονη κοινωνία.</p> <p>-να αντιλαμβάνονται με κριτικό τρόπο τη σχέση παράδοσης και τεχνολογίας στην εποχή μας.</p> <p>-να αντιλαμβάνονται ότι η γλώσσα δεν είναι ιδεολογικά αθώα και ότι αναπαράγει και κατασκευάζει στερεότυπα και προκαταλήψεις τόσο για τον εθνικό πολιτισμό όσο και για άλλους.</p> <p>-να αντιλαμβάνονται ότι τα κείμενα της λαϊκής μας παράδοσης είναι έτσι δομημένα, ώστε να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες κοινωνικές και επικοινωνιακές περιστάσεις, ενώ η πρόθεση του πομπού εξασφαλίζεται με τις κατάλληλες γλωσσικές και κειμενικές</p>

<p>-Η διαλεκτική σχέση ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού και τα κοινά στοιχεία που συνθέτουν την ευρωπαϊκή κουλτούρα.</p> <p>- Η Ευρωπαϊκή Ένωση προϋποθέτει πολίτες με ευρωπαϊκή συνείδηση και σεβασμό της πολιτισμικής ετερότητας.</p>	<p>τραγούδια, λαϊκά παραμύθια, παροιμίες κ.ά.) και με τις κοινωνικές και πολιτισμικές αντιλήψεις που εκφράζονται σε αυτά.</p> <p>-εξοικειώνονται με ζητήματα σχετικά με την πολυγλωσσία, την εξαφάνιση γλωσσών, την ύπαρξη στερεοτυπικών αντιλήψεων για γλώσσες και πολιτισμούς.</p> <p>-αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους διαφορετικά σημειωτικά μέσα (ήχος, εικόνα, διαγράμματα κ.ά.) αξιοποιούνται από τους ομιλητές για τη μετάδοση, αποσιώπηση ή και κατασκευή πολιτισμικών ταυτοτήτων.</p> <p>-αναγνωρίζουν στερεοτυπικές αντιλήψεις για ξένους πολιτισμούς και αποδομούν με επιχειρήματα τον ρατσιστικό και τον ξενοφοβικό λόγο.</p> <p>.</p>	<p>-κατανοούν αμοιβαίες επιρροές γλωσσών που αναδεικνύουν το κοινό παρελθόν των ευρωπαϊκών χωρών.</p> <p>-αναγνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν οι κειμενικές (γλωσσικές, ηχητικές, οπτικές) επιλογές στην αναπαραγωγή και δημιουργία στερεοτυπικών πολιτισμικών αντιλήψεων.</p> <p>-διαπιστώνουν το πλήθος λεξιλογικών δανείων από τη διαχρονία της ελληνικής γλώσσας στις ευρωπαϊκές γλώσσες και στη διεθνή επιστημονική ορολογία.</p> <p>-αναγνωρίζουν τα δάνεια που η ελληνική γλώσσα έχει αντλήσει στο παρελθόν και εξακολουθεί και σήμερα να αντλεί από άλλες γλώσσες (ευρωπαϊκές ή μη).</p> <p>- ασκούνται στο να μπορούν να διακρίνουν με ποιες σημειωτικές επιλογές κατασκευάζονται διαφορετικές εκδοχές για το ίδιο ζήτημα (γλωσσικές, πολυτροπικές κλπ.)</p>	<p>διαφήμιση, γελοιογραφία, σύνθεση στο λογισμικό παρουσίασης κ.τ.λ.) για να αναδείξουν ελκυστικές όψεις της Ελλάδας και του πολιτισμού της σήμερα.</p> <p>-παράγουν συνεργατικά επιχειρηματολογικό κείμενο που θα αναφέρεται σε στερεοτυπικές αντιλήψεις για την Ελλάδα σήμερα.</p> <p>-μελετούν σε επιλεγμένα λογοτεχνικά και/ή επιστημονικά κείμενα τις εκφραστικές δυνατότητες που προσφέρει η διαχρονία της ελληνικής γλώσσας σε τομείς όπως το λεξιλόγιο, π.χ. εμπλουτισμός με λόγια και δημόδη στοιχεία.</p> <p>-ερευνούν σε έντυπες και διαδικτυακές πηγές τα στοιχεία που απαρτίζουν την ελληνική πολιτισμική ταυτότητα: διαχρονία του πολιτισμού και της γλώσσας, χαρακτηριστικές εκφάνσεις της σύγχρονης τέχνης, της λογοτεχνίας, του λαϊκού πολιτισμού κ.ά. (διαθεματική εργασία).</p> <p>-επισκέπτονται μουσείο λαϊκής τέχνης στην πόλη τους και συντάσσουν σχετικό άρθρο στη σχολική εφημερίδα.</p> <p>-επικοινωνούν με μαθητές/τριες άλλων χωρών και συζητούν για την πολυγλωσσία και για στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με άλλες γλώσσες και πολιτισμούς.</p> <p>-διεξάγουν έρευνα για τους θεσμούς και τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης από διάφορους πόρους, π.χ. διαδικτυακή πύλη Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπαιδευτικό υλικό, σώματα εφημερίδων κ.λπ. Ανακοινώνουν τα συμπεράσματά τους στην τάξη και δημοσιεύουν μια συντομευμένη εκδοχή στο Διαδίκτυο (π.χ. σχολικό ιστολόγιο).</p> <p>-παρουσιάζουν σε κείμενο πολιτισμικά στοιχεία (συνήθειες, αντιλήψεις, στάσεις, αξίες κ.ά.) που ορίζουν την εθνική τους εικόνα (εργασία για μαθητές/-τριες</p>	<p>επιλογές.</p> <p>-να κατανοούν ότι ως πολίτες του κόσμου συνυπάρχουν με άλλους πολιτισμούς.</p> <p>-να συγκρίνουν και να αξιολογούν διάφορα είδη κειμένων σε θέματα που αφορούν τη σχέση διάδρασης του ελληνικού πολιτισμού με τον ευρωπαϊκό και να παράγουν λόγο, προφορικό, γραπτό ή πολυτροπικό για τα μειονεκτήματα ή τα πλεονεκτήματά της,.</p> <p>-να αξιοποιούν τις γνώσεις για τη γλωσσική ποικιλότητα, για να εξηγήσουν τη γλωσσική διάδραση ανάμεσα στους πολιτισμούς.</p> <p>- να αξιοποιήσουν κριτικά την ανάγνωση κειμένων με θέμα την εθνική μας εικόνα και τους άλλους πολιτισμούς για τη διαδικασία παραγωγής λόγου.</p>
--	---	--	---	---

			<p>διαφορετικής εθνοτικής προέλευσης).</p> <p>-διεξάγουν έρευνα σε ηλεκτρονικά λεξικά και σώματα κειμένων με θέμα τον λεξιλογικό δανεισμό από και προς την ελληνική και συντάσσουν πολυτροπικό κείμενο που δημοσιεύουν σε τοπική εφημερίδα ή στο σχολικό ιστολόγιο.</p>	
--	--	--	---	--

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ζητήματα πολιτικής και Δημοκρατίας

Στοχοθεσία: Κατανόηση ζητημάτων που αφορούν την πολιτική και τη Δημοκρατία, προκειμένου να αποκτήσουν οι μαθητές/-τριες κριτική πολιτική αντίληψη και ενεργό πολιτική στάση.				
Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τη γλώσσα	Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
<p>-Υπάρχουν διαφορετικά πολιτεύματα, τα οποία διαμορφώνονται ανάλογα με τα κοινωνικοπολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής.</p> <p>-Η κριτική στάση στη Δημοκρατία και η ανάδειξη της υπεροχής της σε επίπεδο αρχών, πρακτικών και κουλτούρας συγκριτικά με άλλες μορφές πολιτειακής οργάνωσης (π.χ. αυταρχικά καθεστώτα).</p> <p>-Η κριτική κατανόηση των νέων δεδομένων που δημιουργούνται για τη Δημοκρατία σήμερα εξαιτίας της νέας παγκόσμιας και τεχνολογικής πραγματικότητας.</p> <p>--Η έννοια της Δημοκρατίας επαναπροσδιορίζεται στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό περιβάλλον.</p> <p>-Στη νέα ψηφιακή εποχή δημιουργούνται κίνδυνοι, αλλά και προοπτικές για τη Δημοκρατία.</p> <p>-Η κριτική στάση του πολίτη</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>- εξοικειώνονται με μια ποικιλία κειμένων εξουσιαστικού και πολιτικού λόγου (λόγοι πολιτικών, διατάγματα, προκηρύξεις, πολιτικές διαφημίσεις, άρθρα σε εφημερίδες, νομοθετικά κείμενα κ.ά.). Διερευνούν στα κείμενα τη σχέση των γλωσσικών επιλογών του πομπού με την πρόθεσή του και με την εκάστοτε περίπτωση επικοινωνίας.</p> <p>- ασκούνται στο να αναζητούν, να εντοπίζουν και να κατανοούν κείμενα από ποικίλες πηγές (έντυπες, ηλεκτρονικές) σχετικά με το θέμα της ενότητας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να διαβάζουν κριτικά τα κείμενα αυτά και να καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-κατανοούν τους ποικίλους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιούνται στον πολιτικό λόγο (λογική, συναίσθημα, ήθος/αυθεντία).</p> <p>-εξοικειώνονται με το να τοποθετούνται σε ρητορικές</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-αναγνωρίζουν την εκάστοτε καταστασιακή περίσταση υπό την οποία διαμορφώνεται ο πολιτικός λόγος (ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο, τρέχουσες εξελίξεις, αποδέκτης) και το πώς αυτή καθορίζει τις γλωσσικές επιλογές των πολιτικών ανάλογα με την πρόθεση, την ιδεολογία και την ταυτότητά τους (προσωπική, κομματική κ.ά.).</p> <p>-αναγνωρίζουν σε κείμενα πολιτικού λόγου που αφορούν την εγγράμματη καθημερινότητά τους γλωσσικές δομές που χαρακτηρίζουν τον πολιτικό λόγο (κυριαρχία ονομαστικού μέρους έναντι του ρηματικού, ελλειπτικές προτάσεις, χρήση ουσιαστικών που συνοδεύονται από προσδιορισμούς κ.ά.)</p> <p>-αναγνωρίζουν την πληροφοριακή δομή (αυταπόδεικτες αλήθειες, συνθηματικός τρόπος μετάδοσης των πολιτικών νοημάτων κ.ά.) και τις γλωσσικές επιλογές (λεξιλόγιο, χρήση γραμματικού προσώπου και ρηματικών χρόνων κ.ά.) του πολιτικού λόγου σε σχέση με την εκάστοτε κοινωνική και</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>- αναλαμβάνουν ρόλους, προκειμένου να διερευνήσουν τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στον πολίτη, στη Δημοκρατία και στη σημερινή παγκόσμια και τεχνολογική πραγματικότητα. Ασκούνται στο να μπορούν να κατανοούν τις διάφορες πολιτικές απόψεις και θέσεις, να τις ομαδοποιούν με βάση χαρακτηριστικά που επισημαίνονται στη δεύτερη και τρίτη στήλη, να τις αποτιμούν, να τις παρουσιάζουν σε διαφορετικές ρητορικές περιστάσεις και με διαφορετικούς αποδέκτες και πρωτίστως να παίρνουν τεκμηριωμένη θέση, αντλώντας, συνθέτοντας και αναπτύσσοντας επιχειρήματα.</p> <p>Στο πλαίσιο των παραπάνω ενδεικτικά:</p> <p>-αναζητούν στο διαδίκτυο κείμενα πολιτικού προβληματισμού, μονοτροπικά και πολυτροπικά (δημοσιεύματα σε εφημερίδες, σε ιστοσελίδες πολιτικών ή άλλων προσώπων, σε χώρους κοινωνικής δικτύωσης κ.ά.) και επιχειρούν να ανιχνεύσουν τις προθέσεις του πομπού με κοινωνικούς και οικονομικούς όρους.</p> <p>-συγκρίνουν ίδιες θεματικά ειδήσεις δημοσιευμένες σε διαφορετικά έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ή πληροφορίες που προβάλλονται σε πολιτικά και</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να μπορούν:</p> <p>-να αντιληφθούν με κριτικό τρόπο τον ρόλο των πολιτικών και των πολιτών στη λειτουργία της Δημοκρατίας.</p> <p>-να προσεγγίζουν και να αντιλαμβάνονται κριτικά τον πολιτικό λόγο ως κοινωνικό και ιδεολογικό προϊόν και να ερμηνεύουν τα πολιτικά κείμενα με όρους οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτισμικούς.</p> <p>-να αντιμετωπίζουν κριτικά διάφορα κείμενα από έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες του πολιτικού λόγου και τα ρητά και άρρητα νοήματα που ενυπάρχουν σε αυτόν.</p> <p>-να κρίνουν την ποιότητα και την οργάνωση των πληροφοριών, την εγκυρότητα των επιχειρημάτων, τη γλώσσα, την πρόθεση και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα</p>

<p>αποτελεί προϋπόθεση για την ενεργή πολιτικοποίησή του και τη διαμόρφωση ανάλογων στάσεων και ταυτοτήτων.</p> <p>-Η Δημοκρατία δεν είναι μόνο πολίτευμα, αλλά και τρόπος ζωής.</p> <p>-Κατανόηση του λόγου αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε δικαιώματα και υποχρεώσεις.</p> <p>-Υπάρχει σχέση αλληλόδρασης ανάμεσα στη Δημοκρατία, στην Παιδεία και στη διαμόρφωση ανάλογων πολιτικών ταυτοτήτων.</p> <p>-Το σχολείο οφείλει να καλλιεργεί την κριτική στάση απέναντι στον πολιτικό λόγο.</p> <p>-Για την εύρυθμη λειτουργία της Δημοκρατίας έχουν την ευθύνη τόσο η πολιτική εξουσία όσο και η κοινωνία των πολιτών.</p> <p>-Τρόποι ενίσχυσης της συμμετοχής των πολιτών στις σύγχρονες κοινωνίες.</p>	<p>καταστάσεις, όπου έχουν να σχεδιάζουν ποικιλία κειμένων (γραπτών, προφορικών, πολυτροπικών), προκειμένου τα κείμενά τους αφενός να λαμβάνουν υπόψη τους τις καταστάσεις αυτές αφετέρου να επιδιώκουν να τις διαμορφώσουν με βάση τις δικές τους προτεραιότητες.</p> <p>-αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους διαφορετικά σημειωτικά μέσα (ήχος, εικόνα, διαγράμματα κ.ά.) αξιοποιούνται από τους ομιλητές για τη μετάδοση, αποσιώπηση ή και κατασκευή πολιτικών ταυτοτήτων.</p> <p>- διερευνούν πώς αξιοποιούνται τα σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα στην πολιτική καθημερινότητα.</p>	<p>επικοινωνιακή περίσταση επικοινωνίας.</p> <p>-διακρίνουν στον πολιτικό και στον προπαγανδιστικό λόγο την έμφαση που δίνεται στην επίκληση στο συναίσθημα για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα (λεκτικός συμβολισμός, λεκτικός πληθωρισμός, χρήση λέξεων με ηθική διάσταση κ.ά.).</p> <p>-εντοπίζουν τις γλωσσικές επιλογές του πολιτικού, όταν επικαλείται το ήθος ή την αυθεντία του (εξομολογητικό ύφος λόγου, ημικαταληπτός λόγος, ταυτολογία, αοριστολογία κ.ά.).</p>	<p>προπαγανδιστικά κείμενα με στόχο τον εντοπισμό διαφορετικών ιδεολογιών και ταυτοτήτων των συντακτών τους.</p> <p>-εμπλέκονται σε παιχνίδι ρόλων, προκειμένου να παραγάγουν προφορικό λόγο στο πλαίσιο πολιτικής αντιπαράθεσης.</p> <p>-διεξάγουν έρευνα στο διαδίκτυο για την αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας στη Δημοκρατία διερευνώντας πρακτικές που εφαρμόζονται στον δυτικό κόσμο και καταγράφουν τα αποτελέσματα σε πολυτροπικό κείμενο που αναρτούν στον ιστοχώρο του σχολείου.</p> <p>-μετασχηματίζουν έναν πολιτικό λόγο σε ένα άλλο είδος κειμένου (φυλλάδιο, άρθρο, δοκίμιο κ.ά.) και διερευνούν τις μεταξύ τους διαφορές με άξονες τη δομή, τις γλωσσικές επιλογές και τον τρόπο μετάδοσης του μηνύματος (κατανόηση των κειμένων ως πληροφοριακών δομών και κοινωνικών πράξεων).</p> <p>-επικοινωνούν με μαθητές/τριες άλλων χωρών και συζητούν για προβλήματα και προοπτικές της Δημοκρατίας σήμερα, αλλά και για τρόπους ενίσχυσης της συμμετοχής των πολιτών στις σύγχρονες κοινωνίες.</p>	<p>ενός πολιτικού λόγου ανάλογα με την περίσταση επικοινωνίας.</p> <p>- να διαβάζουν κριτικά και να αξιοποιούν διάφορα πολιτικά κείμενα της εγγράμματης καθημερινότητάς τους, ώστε να είναι σε θέση να λύσουν ρητορικό πρόβλημα που θα τους δοθεί για τη Δημοκρατία, τη σχέση της με την παγκόσμια και τεχνολογική πραγματικότητα της εποχής μας και τις προοπτικές της σήμερα.</p> <p>-να είναι σε θέση να κατανοούν τις διαφορές ανάμεσα σε ποικίλα κειμενικά είδη του πολιτικού λόγου ως προς την πρόθεση του πομπού και τις γλωσσικές του επιλογές.</p> <p>-να διαβάζουν κριτικά τον πολιτικό λόγο, κατανοώντας τα γλωσσικά του χαρακτηριστικά και αποτιμώντας την εγκυρότητα των επιχειρημάτων και την πρόθεση του πολιτικού.</p>
--	---	---	--	--

4^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ανθρώπινα δικαιώματα – κοινωνία των πολιτών

Στοχοθεσία: Κατανόηση ζητημάτων που αφορούν την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Η αξία της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και στάσεις	Καλλιέργεια γραμματισμών και δεξιοτήτων	Γνώσεις για τον λόγο και τη γλώσσα	Ενδεικτικές διδακτικές πρακτικές	Αξιολόγηση
<p>-Κριτική κατανόηση της έκτασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ατομικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, περιβαλλοντικά κ.λπ.).</p> <p>-Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι παγκόσμια αξία και κατοχυρώνονται θεσμικά, π.χ. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789), Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΗΕ 1948) κ.ά.</p> <p>-Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφορούν συνήθως ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (π.χ. μετανάστες, παιδιά, γυναίκες, πολιτικοί πρόσφυγες, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.ά.).</p> <p>-Ο αυταρχισμός και η βία αποτελούν εμπόδια στην προσπάθεια κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.</p> <p>-Γίνεται συχνά πολιτική εκμετάλλευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.</p> <p>-Η στάση των πολιτών απέναντι στην ετερότητα (έμφυλη, εθνοτική,</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>- εξοικειώνονται με τις ιδιαιτερότητες του ακαδημαϊκού λόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στο πλαίσιο αυτό εξοικειώνονται με την πληροφοριακή δομή και τον σκοπό διαφορετικών κειμενικών ειδών που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα (επιστημονικά άρθρα, φυλλάδια οργανώσεων, ειδήσεις, σχόλια, ενημερωτικά έντυπα και διαφημίσεις, νομικά κείμενα κ.ά.)</p> <p>-ασκούνται στο να αναζητούν, να εντοπίζουν και να κατανοούν κείμενα από ποικίλες πηγές (έντυπες, ηλεκτρονικές) σχετικά με το θέμα της ενότητας.</p> <p>Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να διαβάζουν κριτικά τα κείμενα αυτά και να καταγράφουν σε μορφή σημειώσεων τα κυριότερα σημεία τους.</p> <p>-κατανοούν ότι η συνείδηση της ιδιότητας του πολίτη καθορίζει τον ρόλο και την ταυτότητά του στην κοινωνία.</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-εξοικειώνονται με τις δομές και τη γλώσσα του ακαδημαϊκού λόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα: νομικοί όροι, υποταγμένος λόγος, υψηλός βαθμός ονοματοποίησης, λεκτική συνοπτικότητα, παθητική σύνταξη κ.ά.</p> <p>-διακρίνουν τις γλωσσικές επιλογές και τη διαφοροποίηση του ύφους σε είδη κειμένων που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα όπως φυλλάδια, άρθρα, επιστολές, νομικά κείμενα) και τις συσχετίζουν με τις επικοινωνιακές περιστάσεις.</p> <p>-κατανοούν τα κείμενα του λεγόμενου κοινωνικού χώρου και τα νομικά κείμενα ως κοινωνικές πράξεις, των οποίων οι γλωσσικές επιλογές (λεξιλόγιο, σύνταξη, τρόποι πειθούς, γραμματικές επιλογές, π.χ. το ρηματικό πρόσωπο) υπηρετούν την πρόθεση του εκάστοτε πομπού (να πληροφορήσει, να</p>	<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>-συλλέγουν, μελετούν και κατατάσσουν κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, εντοπίζοντας τις γλωσσικές διαφορές που αποτυπώνουν διαφορετική πρόθεση και ελέγχουν την αποτελεσματικότητά τους σε επίπεδο επικοινωνιακής περίπτωσης, αλλά και τις διαφορές σε επίπεδο ταυτοτήτων.</p> <p>-νέοι γραμματισμοί: αναζητούν υλικό στο διαδίκτυο σχετικά με την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διεθνώς, ελέγχουν την αξιοπιστία των πηγών, αναλύουν και συνθέτουν πολυτροπικά κείμενα αξιοποιώντας νομικούς όρους που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.</p> <p>-αναζητούν στο διαδίκτυο χρηστικά κείμενα / «κείμενα του κοινωνικού χώρου», που έχουν ως σκοπό συγκεκριμένη κοινωνική δράση (ενημέρωση, γνωστοποίηση, ευαισθητοποίηση, επεξήγηση, πειθώ, πληροφόρηση κ.ά.). Αναλύουν τη δομή των κειμένων και των επιχειρημάτων και αποτιμούν τον βαθμό αποτελεσματικότητάς τους.</p> <p>-αναλαμβάνουν παιχνίδι ρόλων με το οποίο παράγουν επιχειρηματολογικό κείμενο με στόχο την ανασκευή των πολιτικών επιχειρημάτων του αντιπάλου.</p>	<p>Αναμένεται οι μαθητές/-τριες να μπορούν:</p> <p>-να αποτιμούν κριτικά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.</p> <p>-να αντιλαμβάνονται ότι διαφορετικά συμφέροντα, ταυτότητες και ιδεολογίες προσδιορίζουν την πρόθεση και τις γλωσσικές επιλογές των πολιτικών και διαμορφώνουν κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την κοινωνία των πολιτών.</p> <p>-να αποτιμούν κριτικά την ποιότητα των πληροφοριών, την οργάνωση και τη γλώσσα σε ποικιλία κειμένων που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην έννοια της δικαιοσύνης.</p> <p>-να αντιμετωπίζουν κριτικά διάφορα κείμενα από έντυπες και ηλεκτρονικές</p>

<p>φυλετική, πολιτισμική, γλωσσική κ.λπ.) είναι σημαντική για τις σύγχρονες κοινωνίες.</p> <p>-Οι πράξεις κοινωνικής αλληλεγγύης (αιμοδοσία, δωρεά οργάνων, εθελοντισμός) διαμορφώνουν κοινωνικές ταυτότητες.</p> <p>-Υπάρχουν κινήματα ενεργοποίησης των πολιτών για κοινωνικά ζητήματα (καταναλωτικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, φιλανθρωπικές δράσεις κ.ά.).</p> <p>-Μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν σημαντικό ρόλο διεθνώς για την προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων (π.χ. Διεθνής Αμνηστία, Γιατροί Χωρίς Σύνορα κ.ά.).</p>	<p>-αξιοποιούν τα σύγχρονα ψηφιακά μέσα, για να ενημερώνονται για θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δράση διάφορων ανθρωπιστικών οργανώσεων, ζητήματα που συνάπτονται με την κοινωνία των πολιτών.</p> <p>-εξοικειώνονται με το σχεδιασμό και την παραγωγή λόγου (προφορικού, γραπτού, πολυτροπικού) ανάλογα με τη ρητορική περίσταση, αξιοποιώντας στοιχεία από τις σημειώσεις τους,</p> <p>-κατανοούν ότι οι ταυτότητες των ατόμων σχετίζονται με τις προσωπικές τους ιδιαιτερότητες, τις διαφορετικές διαδρομές ζωής τους, αλλά και το είδος των πρωτοβουλιών που αναπτύσσουν στο κοινωνικό τους περιβάλλον.</p>	<p>ευαισθητοποιήσει, να πείσει κ.λπ.) ανάλογα με τις ταυτότητες που αναδεικνύουν και τον κοινωνικό σκοπό που υπηρετούν.</p> <p>-κατανοούν τις γλωσσικές και νοηματικές δομές νομικών κειμένων ή άλλων κειμένων κοινωνικού προβληματισμού που σχετίζονται με την εγγράμματη καθημερινότητά τους (σημειωτικοί πόροι που αξιοποιούνται, κειμενικές λειτουργίες, όπως η προθετικότητα, η συνοχή, η συνεκτικότητα κ.ά.).</p> <p>-εξοικειώνονται με τις γλωσσικές επιλογές, τη δομή και τους τρόπους πειθούς των επιχειρηματολογικών κειμένων τα οποία επικεντρώνονται σε ηθικά διλήμματα και συγκρουσιακές καταστάσεις στο κοινωνικό πεδίο.</p>	<p>-παράγουν προφορικό, γραπτό ή πολυτροπικό λόγο παίζοντας τον ρόλο των μελών κινήσεων αφύπνισης των πολιτών (επιστολή διαμαρτυρίας στις τοπικές αρχές, παραγωγή φυλλαδίου, δημοσίευση άρθρου στον τύπο, πρόσκληση σε συζήτηση, διαφήμιση στην τηλεόραση ή στο διαδίκτυο κ.ά.) που καλούνται να δράσουν απέναντι σε ένα κοινωνικό πρόβλημα του τόπου τους ή σε μια περίπτωση καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.</p> <p>-συνθέτουν ερευνητική εργασία στην οποία απαριθμούν συγκεκριμένες πρακτικές – δράσεις με τις οποίες οι πολίτες προσφέρουν έμπρακτα την αλληλεγγύη τους στην κοινωνία, τη σημασία αυτών των δράσεων και τρόπους ενίσχυσής τους.</p> <p>-αναζητούν σε έντυπες και διαδικτυακές πηγές μη κυβερνητικές οργανώσεις προστασίας δικαιωμάτων, φιλανθρωπικής αλληλεγγύης κ.ά. και τις ταξινομούν με βάση τις δράσεις τους και τους σκοπούς τους. Συγκρίνουν κείμενα οργανώσεων με στόχο τον εντοπισμό κινήτρων, ταυτοτήτων κ.ά.</p>	<p>πηγές και να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες του ακαδημαϊκού λόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα.</p> <p>- να διαβάζουν κριτικά και να αξιοποιούν διάφορα κείμενα της εγγράμματης καθημερινότητάς τους, ώστε να είναι σε θέση να λύσουν ρητορικό πρόβλημα που θα τους δοθεί για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την κοινωνία των πολιτών.</p> <p>-να εντοπίζουν τις διαφορετικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές στοχεύσεις, ταυτότητες και ιδεολογίες, τα ρητά και άρρητα νοήματα και τα συμφέροντα που εκφράζουν ποικίλα κείμενα πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα.</p>
---	--	--	---	--